N°. 124. 1861.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is [illegible] per jaar; die van de Courant alleen f 20; en die van het Bijblad alleen f [illegible].

De prijs der advertentiën is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

DINGSDAG 28 MEI.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

Bij besluit van den 25sten Mei 1861, n°. 37, is door Zijne Majesteit benoemd tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw de heer *H. J. Spijker*, theol. dr., predikant bij de Nederduitsche Hervormde gemeente te Amsterdam.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 18den Mei 1861, n°. 49, is benoemd tot lid van het collegie van regenten over het huis van arrest te Deventer mr. *J. Lemker Slichtenbree*, griffier bij het kantongeregt aldaar.

Bij Zijner Majesteits besluiten van den 25sten Mei 1861, n°. 38, 39 en 40, zijn benoemd:

tot notaris binnen het arrondissement Assen, ter standplaats de gemeente Roden, *F. M. van Heyst*, candidaat-notaris en surnumerair der registratie en domeinen te Assen;

tot plaatsvervangend kantonregter te Oldeberkoop *J. Scheltema*, ontvanger der registratie enz. aldaar: en

tot plaatsvervangend kantonregter te Goor *H. J. van Opstall*, secretaris dier gemeente.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Bij beschikking van den 25sten dezer, is de vergunning ingetrokken, welke den 7den Augustus 1860 aan den heer *L. G. Belzer* te Gorinchem tot wederopzegging werd verleend voor eene stoombootdienst tot vervoer van reizigers, goederen en vee tusschen Dordrecht, Gorinchem en Geldermalsen en tusschenplaatsen.

Ten gevolge van de bewapening der vestingen van den Duitschen Bond met getrokken geschut van Pruissisch systeem — welke bewapening in den loop van dit en het volgend jaar moet voltooid zijn — worden tegenwoordig door de militaire commissie der Bondsvergadering namens dat ligchaam bij voortduring aanbestedingen uitgeschreven tot het leveren van oorlogsmaterieel.

De uitnoodigingen, om bij die aanbestedingen mede te dingen worden, voor zoo veel mogelijk, gerigt aan bekende industrielen op Duitsch grondgebied, zonder dat evenwel de fabrikanten van Staten, die slechts ten deele tot den Bond behooren, van die mededinging schijnen uitgesloten te zijn.

Uit dien hoofde en om den invloed, dien belangrijke aanbestedingen niet zelden uitoefenen op den handel in die artikelen, waartoe zij betrekking hebben, wordt de aandacht van den handel op die aanbestedingen gevestigd en ter zijner kennis gebragt, dat waarschijnlijk zeer spoedig weder zulk eene aanbesteding zal plaats hebben voor het lood, benoodigd voor de mantels of bekleedingen der projectielen voor de getrokken kanonnen, tot eene hoeveelheid van ongeveer 12,000 centenaars.

Bij den Minister van Binnenlandsche Zaken is ten behoeve der noodlijdenden door den watersnood ontvangen:

1°. van den hoog welgeboren heer C. van den Bogaerde, te Gent (Belgie) door tusschenkomst van den notaris Jiskoot te Veen f 50;

2°. van eene commissie der dames-vereeniging voor de weldadigheidsloterij voor den watersnood te Heusden, de zuivere opbrengst dier loterij, na afbetaling der daaraan verbonden noodwendige uitgaven f 480.16⁵;

3°. van den Minister van Kolonien, nader bij den Gouverneur der Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea ingekomen f 6.60.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'sGRAVENHAGE, *den 27sten Mei* 1861.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft heden het wets-ontwerp op de nieuwe regterlijke inrigting behandeld. De beraadslaging daarover zal morgen worden voortgezet. In een bijvoegsel tot deze courant leest men een uitvoeriger verslag daaromtrent.

Wij ontvangen de *Javasche Courant* van den 3den, den 6den, den 10den en den 13den April jl.

Zij behelzen een besluit van den Gouverneur-Generaal van 1 April jl., waarbij ter aanmoediging van den invoer van padie en rijst gedurende het loopende jaar, onder nadere bekrachtiging door de wet, bepaald wordt, dat padie en rijst, onverschillig van welke plaats en onder welke vlag aangevoerd, gedurende het jaar 1861 op Java en Madura vrij van regten worden toegelaten.

Verder zijn in de gemelde nommers der *Javasche Courant* de volgende beschikkingen van den Gouverneur-Generaal betreffende het personeel medegedeeld:

(*Javasche Courant van den 3den April.*)

bij het civiel departement:

verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, aan den resident van Riouw J. H. Tobias; een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den hoofdcommies bij de directie van finantien P. Landberg jr.;

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit zijne betrekking, de commies op het residentie-kantoor te Riouw J. J. H. Woesthoff;

benoemd: tot resident van Madioen, de inspecteur van finantien D. C. Noordziek; tot translateur voor de Engelsche, Fransche, Hoogduitsche en Nederduitsche talen te Batavia M. Keiser, gewezen klerk bij de directie der middelen en domeinen;

bij de directie van finantien: tot hoofdcommies, de 1ste commies J. J. Diepenheim; tot 1ste commiesen, de buitengewoon eerste commies jhr. A. H. Goldman en de 2de commies W. J. Dinger; tot buitengewoon 1sten commies, de 2de commies mr. F. van Olden; tot 2de commiesen, de buitengewoon 2de commies H. J. B. Menu en de 3de commies J. C. Florentinus; tot buitengewoon 2den commies, de 1ste klerk C. de Nijs; tot 3den commies, de 1ste klerk H. le Congo; tot commies op het residentie-kantoor te Riouw, de 3de commies bij de algemeene rekenkamer M. van Zuuren; tot 3den commies op het residentie-kantoor te Muntok (residentie Banka) H. Orth, laatstelijk élève bij 's lands houtstapelplaats en houtzaagmolen te Batavia;

tot consul der Nederlanden te Kanagawa, de waarnemende vice-consul aldaar D. de Graaff van Polsbroek; lid van de firma Textor & C°.;

tijdelijk gesteld: ter beschikking van den resident der Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, de 1ste stuurman bij de gouvernements-schoeners en kruisbooten N. van der Stok en de klerk ter algemeene secretarie W. de Waal;

gesteld: ter beschikking van den adsistent-resident van Benkoelen, de klerk ter algemeene rekenkamer J. F. Brouwer en de klerk ter algemeene secretarie W. Greve;

bij de burgerlijke openbare werken:

bevorderd: tot opzigter der 1ste klasse, de opzigter der 2de klasse J. C. Motta, met bepaling, dat hij in zijnen nieuwen rang dienst zal doen als eerste teekenaar bij het eerste bureau der directie en als zoodanig gevestigd zal zijn te Batavia;

overgeplaatst: naar Macassar, om werkzaam te zijn onder de bevelen van den eerst-aanwezenden ingenieur in het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, de opzigter der 1ste klasse W. P. Brandes, thans 1ste teekenaar bij het 1ste bureau der directie;

bij het militair departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie H. G. de Wolff van Westerroode;

bij het marine-departement:

ingetrokken: het op zijn verzoek verleende eervol ontslag uit 's lands dienst aan J. H. Krahmer, modelbewaarder, tevens werkzaam op het bureau van den directeur der fabriek voor de marine en het stoomwezen te Soerabaija;

benoemd: tot hoofdingenieur van het stoomwezen in Nederlandsch Indië, F. van Vollenhoven, thans die betrekking waarnemende; tot commies bij de fabriek voor de marine en het stoomwezen te Soerabaija, de modelbewaarder, tevens werkzaam op het bureau van den directeur dier fabriek J. A. Krahmer;

(*Javasche Courant van den 6den April.*)

bij het civiel departement:

ontslagen: op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, wegens ziekte, onder toekenning van pensioen, de klerk op wachtgeld F. D. Jacobs, laatst klerk bij de directie der producten en civile magazijnen; op zijn verzoek, eervol uit zijne betrekking, de deurwaarder bij den raad van justitie te Padang J. H. Cornelis;

verleend, een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den 2den commies bij de directie der producten en civile magazijnen B. Th. de Bruyn;

bij het militair departement:

ontslagen: op hun verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de luitenant-kolonel der artillerie, adjudant bij den staf van den Gouverneur-Generaal, J. F. S. Brunsveld van Hulten, en de majoor der infanterie T. W. Schröder;

verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, aan den kapitein der artillerie A. P. D. Weber;

bij het wapen der infanterie, bevorderd: tot majoor, bij het 17de bataillon (Fort de Kock), de kapitein K. G. Fritzen, van het garnizoens-bataillon der Moluksche eilanden;

overgeplaatst: als kommandant der 3de militaire afdeeling op Java, de kolonel A. J. Andresen, thans kommandant der Padangsche bovenlanden; als kommandant der Padangsche bovenlanden, de kolonel A. Waleson, thans kommandant der 3de militaire afdeeling op Java; bij het 12de bataillon, de majoor [illegible] H. [illegible], van het 17de bataillon;

(*Javasche courant van den 10den April.*)

bij het civiel departement:

ontslagen: op hun verzoek, eervol uit 's lands dienst, de tweede commies bij de algemeene rekenkamer W. D. van Berckel; en wegens ziekte, onder toekenning van wachtgeld, de commies op het residentie-kantoor te Tagal, A. L. Edwards; wegens ziekte, onder toekenning van wachtgeld, eervol ontslagen, de klerk ter algemeene secretarie F. Brouwer; uit 's lands dienst ontslagen, de gewezen gezaghebber van Saleijer, J. W. Kröller;

verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, aan den directeur der burgerlijke openbare werken, met den rang van inspecteur van den waterstaat in Nederlandsch Indie, G. H. Uhlenbeck; alsmede wegens ziekte, aan den hoofdcommies bij de directie der producten en civile magazijnen, F. B. van Leeuwen en aan den telegraphist der derde klasse A. J. J. C. Guise;

benoemd: tot resident van Banka, de resident van Menado, C. Bosscher; tot resident van Menado, de resident van Ternate, C. J. Bosch, tot adsistent-resident van Soekapoera (residentie Preanger regentschappen), tevens vendumeester aldaar, de benoemde adsistent-resident van Tjiringin (residentie Bantam) J. W. van Rijck; tot adsistent-resident van Tjiringin (residentie Bantam), tevens vendumeester aldaar, M. J. Pool, laatst adsistent-resident van Lebak (residentie Bantam), onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd; tot advocaat en procureur bij het Hooggeregtshof van Nederlandsch Indie, mr. W. à Brakel Reiger; tot tweeden commies bij de directie der producten en civile magazijnen, de ambtenaar op wachtgeld J. H. du Puy, laatstelijk tweeden commies ter algemeene secretarie; tot controleur der 3de klasse bij de landelijke inkomsten en cultures, de ambtenaar ter beschikking van den directeur der cultures K. W. van Gorkum; tot commies kashouder te Grissee, residentie Soerabaija, de commies bij den adsistent-resident van Grissee, J. J. Hercules; tot tweeden commies op het residentie-kantoor te Soerabaija, de derde commies ter algemeene secretarie H. Young; tot commies op het residentie-kantoor te Tagal; de commies-archivarius van het mijnwezen, A. C. van den Bor; tot griffier bij den landraad te Soerabaija, mr. H. B. E. C. N. Baermaijer von Barienkhofen, thans met de waarneming van die betrekking belast; tot opziener bij 's lands houtstapelplaats en houtzaagmolen te Batavia, P. M. Gallas, gepensioneerd kapitein der infanterie;

De Gouverneur-Generaal heeft goedgekeurd, dat door den directeur der producten en civile magazijnen zijn benoemd: tot telegraphisten der 3de klasse, de telegrafisten R. T. R. Knaap, C. M. Naudith, H. R. Denkelaar, H. J. Scholten, H. F. van Beek, A. S. Ahlers, G. van Heeteren, A. H. Holdert, G. F. L. van Beusekom, F. W. Goddaeus, J. J. Bals, M. Wruck, M. van Abcoude, A. J. J. C. Guise, L. R. Priester, H. Simon, J. F. Langenberg, J. van Blarcum, F. A. Cardon, D. W. Vermeer, C. J. H. van Zwieten, S. A. J. de Bruin, D. Smits, G. W. A. Strick van Linschoten en F. D. Schreyner, de leerling-telegraphist L. B. Luster, de telegraphisten T. H. L. van den Dungen Gronovius, A. A. Bier, J. W. Spier en B. E. van Sornsen de Koste, de leerling-telegraphist C. C. W. Wruck, de telegraphist A. N. Kolmus, de leerling-tetegraphisten C. J. P. P. A. Musquetier en J. J. de Buck, de telegraphist L. Schreyner, de leerling-telegraphist C. Spier, de telegraphisten S. Keilman en C. T. Renoult, de leerling-telegraphisten H. Meister, F. W. Harbord en C. Finschi, de telegraphist P. C. M. van Abcoude, en de leerling-telegraphisten A. F. A. Zeidel, A. T. D. Alting Siberg en A. Duyshart; alsmede dat door gemelden directeur zijn belast: met de waarneming der betrekking van telegraphisten der derde klasse, de militairen voor memorie J. Hamburg, H. J. G. Aars, dienstdoende telegraphisten, A. L. H. Arentz, dienstdoende leerling-telegraphist, G. F. W. C. Schmitt, E. W. Suss en G. E. L. J. Veerman, dienstdoende telegraphisten, en C. van Beuningen van Helsdingen en G. J. Lessig, dienstdoende leerling-telegraphisten;

bij het militair departement:

ontslagen: eervol uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie H. H. G. Peltzer;

bevorderd bij het corps der genie en sapeurs: tot kapitein, de eerste luitenant C. J. van Goens; tot eersten luitenant, de tweede luitenant M. J. Mulder, beiden van het corps;

geplaatst: bij het bureau van den chef der geneeskundige dienst, de dirigerende officier van gezondheid der 2de klasse voor memorie, inspecteur der vaccine op Java en Madura M. F. Reiche, met bepaling, dat hij als zoodanig van » voor memorie" zal worden teruggevoerd;

op non-activiteit gesteld, de 2de luitenant der infanterie J. F. D. Engelhard;

(*Javasche Courant van den 13den April.*)

bij het civiel departement:

ontslagen: op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de substituut-officier van justitie bij den raad van justitie te Soerabaija mr. F. D. C. V. Ariens;

een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, verleend aan den controleur de 1ste klasse bij de landelijke inkomsten en cultures J. Baart de la Faille;

benoemd: tot substituut-officier van justitie bij den raad van justitie te Soerabaija, de 1ste commies op het parquet van den procureur-generaal bij het Hooggeregtshof van Nederlandsch Indie mr. C. G. Hultman; tot advocaat en procureur bij den raad van justitie te Soerabaija mr. F. D. C. V. Ariens; tot 3den commies bij de algemeene rekenkamer, de tijdelijk buitengewoon 1ste klerk bij dat collegie J. A. J. de Rooy;

bij den raad van justitie te Banda, op zijn verzoek, eervol ontslagen, als lid A. R. H. Tollius Bennett, onder dankbetuiging voor door hem als zoodanig bewezen diensten; en benoemd tot lid, J. P. van den Broeke;

bij de wees- en boedelkamer te Banda, op zijn verzoek, eervol, als lid ontslagen J. E. van Zuylen; en benoemd: tot lid F. J. Hoedt, commies bij de pakhuis-administratie te Banda;

bij het militair departement;

een tweejarig verlof naar Nederland verleend aan den kapitein der infanterie B. Barneveld;

tot adjoint bij den generalen staf benoemd, de onder-intendant der 2de klasse L. J. van der Maesen; met bepaling dat hij als zoodanig bij de dienst der militaire administratie zal worden gevoerd à la suite;

geplaatst: bij het groot militair hospitaal te Willem I, de officier van gezondheid der 2de klasse J. H. F[illegible]; bij het groot militair hospitaal te Samarang, de apotheker der 2de klasse, G. [illegible], en de officier van gezondheid der 3de klasse C. H. E. Deelken; bij het groot militair hospitaal te Soerabaija, de officieren van gezondheid der 3de klasse J. Goslings en J. W. Gouda Quint; allen thans ter beschikking te Batavia; zijnde de drie laatstgenoemden onlangs uit Nederland aangekomen;

bij de geneeskundige dienst op het eiland Onrust, geplaatst, de officier van gezondheid der 2de klasse F. P. Bergmans, thans ter beschikking te Batavia;

overgeplaatst, bij de geneeskundige dienst ter Sumatra's Westkust en onderhoorigheden, de officier van gezondheid der 3de klasse H. L. Steup, thans bij het groot militair hospitaal te Soerabaija; bij het garnizoens-hospitaal te Ngawi, de officier van gezondheid der 3de klasse P. D. Lusink, van het groot militair hospitaal te Samarang;

bij het marine-departement:

benoemd, tot ingenieur der eerste klasse bij het marine-etablissement te Onrust, de ingenieur der tweede klasse bij die inrigting J. de Haas;

belast, met de waarneming der betrekking van machinist bij het marine-etablissement te Soerabaija, de eerste smid van het vaste corps dek- en onder-officieren bij de Koninklijke Nederlandsche marine A. A. A. Mosmans.

Eindelijk ontleenen wij nog aan het aangehaalde dagblad de volgende berigten.

Batavia, 1 April. — *Bagelen.* — Door de ontvangst der uit de afdeelingen ingewachte opgaven zijn wij thans in staat gesteld een beknopt overzigt te geven van de onlangs in deze residentie plaats gehad hebbende rampen.

De voor dit jaargetijde buitengewone droogte en hitte, welke van af den 25sten December ll. tot in het laatst der maand Januarij onafgebroken aanhield, werd daarna plotseling afgewisseld door overvloedig vallende regens, zonder dat zulks ongewone zwelling van de rivieren veroorzaakte.

De uitdrooging van den grond was zoodanig, dat op vele plaatsen de putten droog vielen en groote scheuren, vooral in het gebergte, zich aan het oog vertoonden, welke toen reeds voor onheilen deden beducht zijn bij het weder invallen der regens, door aardstortingen of grondverscheuringen.

Onderscheiden groote rivieren voerden zoo weinig water meer af dat de dienst der overvaarten gestaakt en zoowel de Lo-oelo als de Gebang, de Kemit en Djati-negara in de wagens of te voet gepasseerd konden worden.

In den middag van den 19den Februarij begon het hard te waaijen uit het Z. W.

De aanvankelijk bij tusschenpoozen opstekende windvlagen veranderden tegen den middag van den 21sten tot een fellen storm, vergezeld van zware slagregens, die, 24 uren lang in hevigheid steeds toenemende, een grooten cirkel beschreef, welks middenpunt ongeveer het regentschap Koeto-Ardjo uitmaakte.

Terwijl onder Ambal, Keboemen, Ledok en Poerworedjo de grootste waringin-, kanari-, tamarinde- en djatiboomen bij honderdtallen door de kracht des storms outworteld en ter neêr geworpen werden en zelfs de dunne takjes der bamboestruiken aan den stormwind geen weêrstand vermogten te bieden, werd van deze beroering des dampkrings in het regentschap Koeto-Ardjo weinig of niets bespeurd.

Hoezeer de orkaan in den middag van den 21sten zijn toppunt bereikte en de spanning der lucht van toen af verminderde, zoo hield echter de regen onafgebroken aan en nam hoe langer hoe meer in hevigheid toe tot den avond van den 22sten, wanneer hij al het voorkomen had van eene wolkbreuk.

De vrees, dat van dezen buitengewonen toevoer van regenwater overstroomingen het gevolg zouden zijn in de lage landen van Bagelen, was dan ook algemeen.

In den nacht van den 22sten op den 23sten begonnen de rivieren, vooral die, welke in het Ledoksche hoogland ontspringen, buiten hare oevers te treden. De zwelling was zoo plotseling, dat in minder dan een uur tijds vele honderden dessas en duizenden bunders land onder water werden gezet, en menig rustend slapend gezin den dood vond in de golven.

Het bezwijken van een groot aantal bruggen, de gezwollen rivieren en tallooze aardstortingen, welke overal de wegen versperden, maakten alle gemeenschap met de overige afdeelingen onmogelijk, en zag men met bange zorg de bevestiging te gemoet van geruchten, welke, hoe verward ook in den aanvang, hier en daar waren doorgedrongen van aangerigte ontzettende schade.

Eerst twee dagen later openbaarde zich eene gunstige verandering in de weêrsgesteldheid. De regens lieten in hevigheid na en werden de eerste officiele berigten ontvangen uit de afdeelingen.

Nimmer had eene ramp als deze de residentie getroffen.

In het regentschap Poerworedjo waren het voornamelijk de Bogowonto en hare affluenten, welke daar de grootste verwoestingen aanrigtten.

Het water van eerstgenoemde rivier steeg tot eene bevorens nimmer gekende hoogte en overstroomde de reeks van welvarende dessa's, welke zich over eene lengte van twintig palen aan hare [illegible] uitstrekt tot hare monding in zee.

In den nacht van 22 Februarij bedroeg de rijzing 25 voeten boven hoogwater peil.

De woedende stroom baande zich overal, waar eene bogt hem in zijnen loop stuitte, eenen weg dwars door het land, menschen, vee, huizen en geboomte, zelfs de klapperboomen in zijne vaart medeslepende.

De schoone brug over de Bogowonto was al dadelijk bezweken. Hare houtwerken dreven af en werden, vermeerderd met duizenden stammen van door den stroom ontwortelde of door aardstortingen neêrgevelde en medegevoerde boomen, met alles vernielend geweld dwars door de dessa's geslingerd.

Na afloop van het water bleek het, dat de rivier op onderscheidene plaatsen zich een nieuw bed had gevormd. Waar kort te voren nog zoogenaamde kedoengs aanwezig waren geweest van 30 en meer voeten

diepte, zag men nu zandbanken verrijzen, tot 40 voeten hoogte boven den waterspiegel.

De mondingen der twee kapitale waterleidingen, welke het regentschap Poerworedjo van levend water voorzien, lagen nu op het drooge. De thans nutteloos gewordene sluis te Trodjo had den aandrang van het water niet kunnen wederstaan.

Over de geheele lengte, tot aan zee, zijn de oevers der Bogowonto als bezaaid met stammen. Alleen aan de meerdere diepte van de rivierbedding heeft men te danken, dat de overstrooming zich niet verder landwaarts in heeft uitgestrekt.

De groote dessa Karangbongko, aan de monding der Bogowonto gelegen, tegenover Semangi, vertoonde op den 13den Maart nog niets dan een chaos van boomstammen, half in den grond begraven onder eene drie voeten dikke laag slib.

In het door zijne ligging meer blootgestelde regentschap Koeto-Ardjo overtrof de aangerigte verwoesting verre die van het aangrenzende Poerworedjo.

Ook hier waren het de in het Ledoksche gebergte ontspringende rivieren Djali en Tepoes, welke, buiten hare oevers tredende, schrik en verderf verspreidden.

De Djali, de grens met het regentschap Poerworedjo uitmakende, baande zich, na het wegslaan der groote brug aan de grens met Poerworedjo, op drie plaatsen eenen doortogt, ten noorden der dessa Bandong om.

De felle stroom herschiep in weinige oogenblikken de uitgestrekte bouwvlakte, welke begrensd wordt door de heuvelenrei ten noorden en den als dijk werkenden grooten postweg, ten zuiden van Koeto-Ardjo tot een groot binnenmeer. Het water al hooger en hooger rijzende overstroomde alstoen den postweg en drong met een ontzettend geweld de hoofdplaats Koeto-Ardjo binnen, even als bij de Bogowonto, duizenden stammen, struiken en stronken in zijne vaart medeslepende.

De versperring van stammen op den weg voor de controleurswoning reikte tot in de kruin der boomen van de kanarilaan.

In den put op het erf der controleurswoning werd teruggevonden het lijk van een inlander in priestergewaad, die later herkend werd voor een hadji uit de 8 palen verwijderde dessa Loning.

Met uitzondering van een paar steenen huizen zijn al de bamboezen woningen der hoofdplaats Koeto-Ardjo eene prooi geworden der golven.

Nog grooter was het onheil door de niet diepe, doch breede Tepoesrivier aangerigt.

Na het bezwijken onder den aandrang der afdrijvende stammen van de groote steenen boogbrug te Bedono, begon zich al dadelijk eene versperring van boomstammen in gemelde rivier vast te zetten nabij de dessa Tepoes, welke in den loop van den nacht door onophoudelijke toevoeren van nieuwe stammen de rivierbedding zoodanig afsloot, dat de stroom, zich regts en links van de versperring verdeelende, en over de vlakte uitstortende, duizenden bouws reeds rijpende padie met eene dikke laag modder overstelpte.

48 dessa's werden door het aandringende water verwoest. In de groote dessa's Tepoes, Toengorono en Patjor is geen enkel huis gespaard gebleven.

De versperring in de rivier Tepoes strekt zich uit over eene lengte van 400 roeden, bij eene breedte van 5 roeden. Het heeft veel arbeid gekost, door deze opeenstapeling van houten eene geul van 12 voeten breedte te kappen, ten einde het water te doen afloopen.

De districts-hoofdplaats Kemiri heeft almede ontzettend geleden. Rondom het steenen koffijpakhuis is de grond 3 voeten hoog aangeslibd.

De waterwerken te Loning en Kali Meneng zijn sterk beschadigd.

In het regentschap Keboemen was het de Gebang, welke al de vernielende kracht van een woedenden bergstroom, met kort verhang, deed gevoelen.

Met honderden kronkelingen traag afloopende naar het groote binnenmeer van Bagelen, de rawa-Wawar, behooren overstroomingen in dit gedeelte der residentie niet tot de zeldzaamheden. Het lage land van Prembon en Kedoentawon is blijkbaar aan deze periodieke afzettingen van alluvium uit de Gebang zijn ontstaan verschuldigd.

Eene overstrooming, gelijk die in den nacht van den 22sten en volgende dagen, was echter eene in historische tijden niet bekende gebeurtenis.

Bij de kunstwaterwerken te Bedegollan is eene rijzing waargenomen van over de 40 voet.

Het geheele district Prembon, met de grootste helft van Kedoengtawon waren dan ook in weinige oogenblikken geheel overstroomd. Even als bij de Bogowonto drong de felle stroom, de bogten langs de oevers afsnijdende, dwars door dessa's en velden henen. 148 dessa's vertoonden na het weder afloopen des waters een vreesselijk tooneel van verwoesting.

Waar de felle stroom de huizen niet had medegevoerd, lagen zij ingestort en uiteengeslagen op den grond. In de dessa's Kedoeng-soemoer, Ketjeme, Babat en Tersobo zijn zelfs de klapperboomen niet gespaard. Te Djelegi zijn van de 151 zielen nog slechts 44 in leven. Al de overigen vonden den dood in de golven.

Het kostbare waterwerk te Bedegollan ligt thans op het drooge. De rivier heeft zich een anderen loop gevormd. Men is bezig met alle kracht de doorbraak te digten.

De groote postweg van de grens van Poerworedjo tot aan Kedoengtawon is door het slik en zand aanmerkelijk opgehoogd. Nabij de hoofdplaats Koeto-Ardjo bedraagt die ophooging $2\frac{1}{2}$ voet.

De ontelbare met de Djali en Gebang afgedreven stammen leveren eene zeer geschikte brandstof, voor zoover zij niet beter benuttigd kunnen worden voor bouwmaterieel in de dessa's.

In het regentschap Ambal zijn de verwoestingen in de dessa's betrekkelijk gering te noemen.

Wel trad ook daar de groote rawa, even als onder Keboemen, Koeto-Ardjo en Poerworedjo uit buiten hare oevers, zoodat het water doordrong tot in de belendende strook dessa's van Oeroe Sewoe en de ingezetenen der wijk moesten vlugten naar de hooger gelegen duinen. Men had er echter gelukkig noch menschenlevens, noch het verlies van huizen te betreuren. Alleen is de schade aan padiegewas alleraanzienlijkst, daar bijna de helft der beplante velden tot 10 dagen toe heeft onder water gestaan.

Ruim de helft van het geleden totale verlies aan padievelden in de residentie is veroorzaakt door de overstrooming der rawa Wawar.

Aan de treurige opsomming der onheilen, welke Zuid-Bagelen hebben getroffen, sluit zich ook aan het landschap Ledok.

Door zijne hoogere ligging en zijn geaccidenteerd terrein beter beveiligd voor de gevolgen van overstroomingen, zijn desniettemin de rampen zeer groot, die ook daar de bevolking hebben geteisterd.

Behalve het wegslaan van bijna alle bruggen, de versperring der meeste wegen door aardstortingen, beschadiging of vernieling van bijna alle waterleidingen heeft men onder Ledok meer nog dan elders het verlies te betreuren van menschenlevens.

De dessa Pladon ligt bedolven onder aardstortingen. Van de 94 inwoners zijn slechts 27 het gevaar ontkomen. Honderden vonden op even noodlottige wijze een ontijdig graf.

De welvarende dessa's Goenoeng Tawang en Koeripan werden door de hooge watervloeden bereikt; 47 inwoners van Koeripan verloren daarbij het leven. Van de 120 woningen te Goenoeng Tawang zijn nog maar 15 overgebleven. De schade, door laatstgenoemde dessa geleden, wordt begroot op f 10,000.

De districts-hoofdplaats Kaliwiro is voor een gedeelte vernietigd.

Daar Kaliwiro van drie zijden door heuvels van nabij is omringd, terwijl aan den eenen kant, waar het terrein open is, de rivier zich bevindt, zoo was de nood op den 22sten Februarij zeer hoog gestegen.

Van den kant der heuvels toch hadden voortdurend aardstortingen plaats, die de vlugt daarover voor de dessa-bewoners bedenkelijk maakten, terwijl de rivier zoo hoog gezwollen was, dat die niet alleen de plaats overdekte en verscheidene huizen aan den lageren kant wegsleepte, maar zelfs doordrong tot in de verder gelegen woning van het districtshoofd, alwaar het uit den pendopo een daar staand gamelanspel wegnam. Twee menschen van den wedono werden bij die gelegenheid door het water medegesleept.

Alzoo geene kans ziende om te ontvlugten, verzamelden de familie van den wedono en de dessabewoners zich in het huis van het districtshoofd, om aldaar af te wachten, hetgeen het noodlot verder over hen zoude beschikken.

Het afnemen van den watervloed deed echter spoedig uitkomst ontstaan.

De districtshoofdplaats Kalibeber, in de Diëng-vallée gelegen, is thans door twee rivieren, welke vroeger daar niet aanwezig waren, van het omliggende terrein afgescheiden.

Op de vlakte van de Diëng was het water zeer hoog geweest, doch opmerkenswaardige bijzonderheden hebben zich niet doen kennen.

Aan de Ledoksche zijde van den berg Tlerep nabij Tambi, aan den voet van den Sindoro, telt men na 23 Februarij jl. over de twintig watersprongen. Vóór dien dag was daar geen enkele bron aanwezig.

Zeer aanzienlijk is de schade aan veld- en andere gewassen onder Ledok toegebragt.

Alleen in het district Leksono schat men de vernielde arengboomen op 6000.

Ruim een half millioen koffijboomen zijn door aardstortingen ontworteld. In de overgebleven tuinen merkt men een ongewoon geel worden en ontijdig afvallen op van de halfrijpe koffijboon.

Een dergelijk verschijnsel doet zich voor bij de meeste vruchtboomen der overstroomde dessa's in Zuid-Bagelen.

Bij recapitulatie blijkt thans, dat het verlies aan menschenlevens en verdere geleden schade in deze residentie is geweest als volgt:

Het aantal omgekomen bedraagt 1558 personen, waarvan mannen 327, vrouwen 492, kinderen 739.

Aan vee is verloren gegaan: buffels 1007, runderen 1246, paarden 98 stuks.

Het verlies van inlandsche woningen is zeer groot, ruim 17,800, verdeeld over 364 dessa's, 20,959 bouws padie zijn verwoest, 4406 bouws tweede gewassen, 2400 bouws beplant met indigo. Tien dessa's zijn met klapperboomen en al spoorloos verdwenen.

BATAVIA, 5 April. — Gedurende de maand December 1860 is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura

ontvangen eene som van		f 901 416,30
De ontvangst over de twaalf maanden van 1860 bedraagt		10 803 392,15
Hieronder is echter begrepen aan fictive regten op uitgevoerde gouvernements-producten	f 1 965 679,97^5	
aan terugbetaalde regten	121 581,45	2 087 261,42^5
Zuivere ontvangst . .		f 8 716 130,72^5

Gedurende de twaalf maanden van 1860 is meer ontvangen dan over dienzelfden tijd in:

1858	f 1 611 152,99
1859	1 275 551,29

— Per telegraaph zijn via Soerabaija de navolgende berigten van de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo ontvangen.

In de maand Februarij was de toestand verbeterend gebleven; de vijand bleef zijne strooptogten nu en dan voortzetten, doch waren die minder menigvuldig en minder beduidend. De Tanah-Laut mag bevredigd genoemd worden. Van de Kapoeas, Kahajan en Sampit viel niets belangrijks te melden. Van den inval der Koetinezen in de Boven-Doesoen waren nog geene berigten ingekomen; vermoedelijk was die wegens de poeassa uitgesteld. Pangeran Antasari hield zich met een honderdtal volgelingen aan de Mantalas op, doch verloor veel van zijn invloed. Zr. Ms. stoomschip *Bali* was op eene modderbank in de Barito vast geraakt, en moest op hooger water wachten.

REMBANG, 29 Maart. — In het district Rengel, afdeeling Toeban, zijn, door overstrooming van de Solo-rivier, 728 bouws sawas en ongeveer 97 bouws hamats uitgeplante zaadpadie vernield. Wat van het gewas is gespaard gebleven staat echter zeer gunstig en belooft een gunstigen oogst. De padie gendjah, welke men reeds bezig is in de districten Pelem en Bowerno te snijden, maakt dat de bevolking voldoende van voedingsmiddelen voorzien is, terwijl dit begin van den oogst een gunstigen invloed op de prijzen van de rijst langs de Solo-rivier uitoefent.

Sumatra's Westkust. — Den 28sten werden te Padang publiek verkocht 40,000 pikols koffij, voor een totaal bedrag van f 1,425,220, of gemiddeld f 35,63$\frac{1}{20}$, zijnde f 1,15$\frac{11}{20}$ per pikol meer dan de verkregen prijs op de veiling van de maand December ll.

Als een vervolg op het voorkomende in ons nommer van 9 Maart jl., kan nog het volgende vermeld worden omtrent de aardbevingen, die op den 16den Februarij gewoed hebben. Het blijkt nu, dat dit natuurverschijnsel zich over het geheele gouvernement van Sumatra's Westkust en de daartoe behoorende eilanden heeft doen gevoelen en van Ayerbangis noordwaarts vergezeld ging of gevolgd werd door eene zeebeving. In de Padangsche bovenlanden en het binnenland der afdeeling Ayerbangis

en Rau waren de schokken hevig, langdurig en veelvuldig, zonder echter belangrijke schade te veroorzaken. In de afdeeling Mandheling en Ankola (Tapanoli) werden vele huizen zwaar beschadigd of geheel vernield. De strandplaatsen Natal, Sibogha en Baros hadden veel te lijden van het zeewater, doch waren nog gelukkig in vergelijking met Singkel, welk etablissement geheel vernield werd, en waar de grond eene zoo geheele verandering van gedaante onderging, dat aan het herstellen dier vestiging op de oude plaats niet te denken valt. Een 20tal menschen kwam hierbij om. Nog erger was het op het eiland Nias gesteld. Het gouvernements-etablissement te goenoeng Sitoli had het minst te lijden, maar dat te Lagoendi werd geheel vernield. De bezetting verloor wel niet hare wapenen, maar kon er geen gebruik van maken, daar al het kruid bedorven was. Hierom en door gebrek aan levensmiddelen, huisvesting en kleeding werd zij genoodzaakt haren post te verlaten en naar goenoeng Sitoli te vertrekken. Bij de katastrophe van Lagoendi kwamen onderscheidene menschen op eene noodlottige wijze om het leven, namelijk 16 personen, zoo mannen als vrouwen en kinderen, behoorende tot de bezetting, en 32 personen, behoorende tot de bevolking van nabijgelegen kampongs.

Ook de Batoe-eilanden werden zeer door de aard- en zeebevingen van 16 Februarij geteisterd. Op het eiland Simo stortten onder anderen 80 huizen in, waarbij men slechts het leven van een kind te betreuren had.

Na genoemden datum werden nog vele aardschuddingen waargenomen, doch van ongelukken hoorde men niet meer, behalve op de reeds genoemde Batoe-eilanden, alwaar den 9den Maart een zeer hevige aardschok, gevolgd door eene geweldige zeebeving, aanzienlijke verwoestingen aanrigtte op de eilanden Telo en Simo; vooral op het laatste, waarvan de west- en noord-westzijde bijna geheel vernield werd, en bij welke gelegenheid een groot aantal menschen — de ontvangen berigten spreken van 700 — den dood vond.

De kruisboot n°. 1 werd te Lagoendi op het strand geworpen en is als verloren te beschouwen. Op de westkust van Nias werd mede een schoener op het strand geworpen.

De gezondheidstoestand was over het algemeen zeer bevredigend. Men vreest echter, dat op de plaatsen, die het meest van de aard- en zeebevingen geleden hebben, kwaadaardige koortsen zullen ontstaan.

De weersgesteldheid was afwisselend, in het algemeen gunstig voor de te veld staande padie, met het snijden waarvan op sommige plaatsen reeds een begin werd gemaakt.

Benkoelen (Maart). De adat djoedjoer (de instelling, volgens welke de man de vrouw koopt) is in bijna de geheele residentie afgeschaft en vervangen door de adat semenda (de instelling, volgens welke de man bij het huwelijk eene bepaalde huwelijksgift aanbrengt, geëvenredigd naar zijnen stand en vermogen). Van deze geheel vrijwillige afschaffing der djoedjoer is in eene groote vergadering, gehouden door de meesten der inlandsche hoofden, bij wijze van proces-verbaal een stuk opgemaakt en door hen allen onderteekend, waarin van deze gebeurtenis op eene waardige wijze wordt melding gemaakt.

In de nabijheid der hoofdplaats Benkoelen heeft de Chinees Ooij Ngoteng eene pannenbakkerij opgerigt, zijnde de eerste inrigting van dien aard in dit gewest.

BATAVIA, 9 April. Ten aanzien der verrigtingen van den commissaris, belast met eene zending naar Midden-Java, kunnen wij, ten vervolge van het voorkomende in de *Javasche courant* van 16 Maart 1861, het navolgende mededeelen. Van den 10den tot den 16den Maart verbleef de commissaris te Banjoemas. De overstrooming heeft aldaar, behalve door de verwoesting van het meerendeel der inlandsche woningen en zelfs ook van die der Europeanen, die niet zeer hecht gebouwd waren, de vernietiging van eene aanzienlijke waarde aan goed en het verlies van menschenlevens en van zeer veel vee, nog zeer nadeelig gewerkt door het nalaten van eene groote hoeveelheid slijk, welke sommige gedeelten der stad en van de wegen tot ruim drie voet hoog, meestal echter ten minste een half tot een voet dik, heeft overdekt, en daardoor eene geheele verandering van niveau heeft bewerkstelligd, zoodat onder anderen de controleurswoning en het schoolgebouw thans lager liggen dan de omliggende grond en de wegen, die tot herstelling der communicatie door den modder moesten worden geopend, het best kunnen worden vergeleken met in dieper sneeuw gemaakte paden. Het zal veel moeite kosten dit te herstellen. Den 13den werd de hoofdplaats Probolingo door den commissaris bezocht. In de afdeelingen van dien naam hebben eenige dessa's, aan de oevers van de rivieren Klaweng en Seraijoe gelegen, zwaar geleden.

Tot weder beplanting van eene even groote uitgestrektheid rijstvelden, als door de overstrooming is vernield, waren door den adsistent-resident, in overleg met den regent, dadelijk 100 pikols zaadpadie ingekocht, en aan de bevolking verstrekt.

Te Banjoemas werden door den commissaris naar aanleiding van door den resident gedane voorstellen of in overleg met dezen de volgende beschikkingen genomen:

a. ter beschikking van den resident, om al dadelijk onder de noodlijdenden te verdeelen, werd gesteld een gedeelte der van Batavia ontvangen levensmiddelen, provisien en kleedingstukken, bestaande in zout, azijn, wijn, koffij, gezouten vleesch, dingding, dekens, sarongs en hoofddoeken;

b. den resident werd meerder personeel toegevoegd, om hem in de gelegenheid te stellen, met meer kracht te kunnen doen arbeiden aan het redden van hetgeen er nog van de archiven gered kon worden;

c. den resident werden gelden toegestaan, ten einde loodsen en gebouwen te kunnen opzetten, zoo tot berging van het archief, als tot het houden van bureau. Voorts werd ook nog bevolen het bouwen van tijdelijke woningen voor de klerken en tijdelijke kazernes voor legering van de pradjoerits, djajang sekars en hunne paarden, terwijl eindelijk indemniteit van huishuur werd toegekend, zoowel aan die ambtenaren, die regt op vrije woning hebben, als aan die, welke daarop geen aanspraak kunnen maken, maar door onbruikbaarheid der vroeger door hen bewoonde huizen thans zich eene tijdelijke woning hebben te bouwen;

d. werd de aankoop bevolen van 200 pikols zaadpadie, ten behoeve van een gedeelte der door den watersnood geteisterde bevolking der afdeeling Poerbolingo.

Vrees voor gebrek aan voedingsmiddelen bestond niet, niettegenstaande eene aanzienlijke hoeveelheid beplante sawa's als overstroomd is opgegeven.

Na het snijden der padie zullen overal, waar de grond en het klimaat daarvoor geschikt zijn, djagong en andere tweede gewassen worden aangeplant, waardoor mede in het te vreezen gebrek aan voedingsmiddelen in de residentie Bagelen zal kunnen worden voorzien.

In de residentie Banjoemas is in de laatste jaren de West-Indische cassave, waarvan de aanplant in der tijd door den directeur der cultures Schiff met aandrang is aanbevolen, een zeer gewild voedingsmiddel geworden, zoodat die in zeer aanzienlijke hoeveelheden wordt geteeld en daardoor mede in een te vreezen gebrek aan voedingsmiddelen kan worden voorzien.

Den 16den begaf zich de commissaris van Banjoemas naar Bandjar-Negara.

De weg daarheen loopt nagenoeg evenwijdig aan en nergens op eenen grooteren afstand dan twee palen van de Serajoe.

Tot aan den eersten post was die door de zware aanslibbing van modder op vele plaatsen voor rijtuigen nog niet geschikt, en zal het veel moeite kosten de baan weder in orde te brengen.

Verder was de weg van de overstrooming verschoond gebleven, doch was eene kapitale steenen boogbrug op de grens van Bandjar-Negara door het water onderwoeld geworden en ingestort.

De Serajoe is hier overal tusschen hooge oevers besloten, zoodat slechts de meer onmiddellijk aan de rivier gelegen dessa's van de overstrooming hebben geleden, maar deze dan ook zeer zwaar.

Uit de districten Banjoemas en Poerworedjo was nog geene naauwkeurige opgave van de veroorzaakte schade ontvangen, omdat de districtshoofden aanvankelijk met ander werk, dat geen uitstel gedoogde, belast waren, en nog niet de noodige opgaven hadden kunnen verzamelen.

Te Poerworedjo was het doorvoerpakhuis van den aannemer der transporten overstroomd geworden, waardoor omstreeks 4000 pikols koffij, die daar opgeschuurd lagen, zijn bedorven.

Gelukkig was de voorraad aldaar minder aanzienlijk dan die anders om dien tijd van het jaar pleegde te zijn.

Te Bandjar-Negara had de Serajoe zich op het punt, waar vroeger eene hangbrug lag, een ander bed gevormd, zoodat de rivier daar veel breeder is geworden, en zelfs niets meer was te zien van de kolossale boomen, waaraan de hangbrug vroeger was bevestigd, en waarvan een te Banjoemas is aangedreven.

De gemeenschap met de bovenlanden, de districten Bandjar, Karang-Kobar en Bator is hier van groot belang, zoowel voor het binnenlandsche vertier als voor den afvoer van koffij.

Het zal evenwel zeer moeijelijk zijn op dat punt of in de nabijheid weder eene permanente noodbrug te slaan, terwijl de stroom in de rivier te sterk en het verval te groot is, om er eene gewone overvaart te kunnen daarstellen.

Wel is waar was er eene zeer goede noodbrug opgerigt, doch is het te vreezen, dat deze tegen hevige bandjers niet bestand zal zijn.

De afdeeling Bandjar-Negara heeft voor het overige door den watersnood niet zoo zwaar geleden, als aanvankelijk werd gevreesd.

Er waren omgekomen 76 personen; voorts verdronken of gemist 75 buffels, 28 runderen, 5 paarden, 9 geiten; 820 bouws rijstvelden, benevens 374 bouws tegalvelden zijn overstroomd, — terwijl eindelijk nog 191,509 koffijboomen door het water of door aardstortingen zijn weggevoerd. De geldelijke schade der bevolking aan waarde van rijstvelden, vruchtboomen, enz. wordt geschat op eene som van ongeveer f 60,000.

Den 17den werd de reis naar Wonosobo vervolgd.

Op den weg daarheen, in de afdeeling Bandjar-Negara, was een dam van eene waterleiding door het overloopen van het water zwaar beschadigd, waren nagenoeg alle bruggen weggeslagen, benevens een gedeelte van den weg zelven, langs den oever der Serajoe, waardoor de passage voor karren geheel gestremd is.

In de afdeeling Wonosobo werd de nieuw aangelegde echter nog niet begrinde militaire weg gevolgd, welke als op den linker oever der Serajoe blijvende, waardoor twee rivierovergangen worden vermeden, de voorkeur zou verdienen, bestond niet het bezwaar, dat het niet gemakkelijk zal zijn over de rivier Begaloe bij Goenoeng Tawang eene brug te slaan.

De daar opgerigte noodbrug werd dienzelfden dag, weinige uren later, door eenen bandjer weggeslagen.

De schoone afdeeling Wonosobo (Ledok) is door den watervloed op den 22sten en 23sten Februarij zeer hevig geteisterd geworden.

Het zoo buitengewone natuurverschijnsel, stortvloeden, die zulk eene hevige ramp veroorzaakt hebben, schijnen voornamelijk in het den Diëng omsluitende gebergte en bij de bergen Sendoro en Soembeng, aan den voet waarvan die afdeeling is gelegen, hunnen oorsprong gehad te hebben.

Het is niet bewezen, dat nog andere natuurkrachten, bijv. vulkanische verschijnselen, mede werkzaam waren.

Alleen heeft men veelvuldig een rollend geluid, op donder in de verte gelijkende, zelfs bij geheel heldere lucht, waargenomen, hetgeen bezwaarlijk alleen aan onweder konde worden toegeschreven.

Dit geluid heeft de commissaris zelf nog in den namiddag van den 18den Maart duidelijk kunnen waarnemen.

Opvallend is het ook, dat deze stortvloeden hebben plaats gehad weinige dagen na de zoo hevige aard- en zeebeving van 16 Februarij, die van Sumatra schijnt te zijn uitgegaan, doch waarvan de werking in een groot gedeelte van den Indischen Archipel, onder anderen te Singapoer en Bezoekie, is gevoeld.

Die stortvloeden hebben in de dagen van den 22sten en 23sten Februarij eene ontelbare menigte aardstortingen veroorzaakt, en tevens alle beken zoodanig doen zwellen, dat alle communicatie gestremd was en de bevolking in het gebergte en aan den voet daarvan, gedurende die dagen in doodelijken angst moet verkeerd hebben.

Aan de helling van den berg Tlerep is een vloed van water en modder te voorschijn gekomen, die zeer veel schade veroorzaakte en waardoor een aantal menschen geheel in het slik werden begraven.

De meeste waterleidingen zijn verstopt of vernield, veel rivieren hebben een anderen loop genomen, een groot aantal bruggen zijn weggeslagen.

Dit alles te herstellen zal der bevolking grooten arbeid veroorzaken.

Om haar hierin al dadelijk te gemoet te komen is zij, op voorstel van den resident van Bagelen, door den commissaris [illegible] heven van den aankap van djatihout in de residentie Samarang [illegible] transport van dat hout naar Wonosobo, en werden nog verdere [illegible] stellen ter zake van dien resident te gemoet gezien.

Volgens de ontvangen opgaven zijn in deze afdeeling omgekomen door den watervloed 295 en door aardstortingen 221, dus in het geheel 516 menschen, benevens 136 buffels, 132 runderen en 14 paarden.

Vernield zijn 69 dessa's, 848 huizen, 2966 bouws sawa's, [illegible] bouws [illegible] tweede gewassen (welke opgaven welligt overdreven zijn), 702,295

vruchtdragende, 277,347 jonge koffijboomen, 137,156 bamboestoelen, 17,725 arengboomen, benevens een aanzienlijk aantal andere vruchtboomen.

Een groot aantal dessa's en gehuchten zijn geheel of gedeeltelijk verplaatst uit vrees voor verdere aardstortingen.

Vrees voor gebrek aan voedingsmiddelen bestond hier evenwel niet; de rijstvelden stonden in het algemeen zeer schoon. Daarenboven wordt in deze afdeeling aanhoudend zeer veel djagong geplant, aan welke, gemengd met rijst, de bevolking de voorkeur geeft boven enkele rijst.

Uit Zuid-Bagelen waren veel menschen overgekomen om aan het snijden der padie, waarmede in sommige disdricten bereids een aanvang was gemaakt, deel te nemen.

Te Wonosobo werden door den commissaris, behalve den vorenbedoelden maatregel omtrent het vrijstellen van den aankap van djattihout, de volgende beschikking genomen:

a. ter dispositie van en ter verdere verdeeling door den residentvan de Bagelen werden gesteld een gedeelte der van Batavia afgezonden levensmiddelen, provisien en kleedingstukken — het een en ander bestaande in 5343$^{37}/_{100}$ pikols rijst — voorts in zout, azijn, koffij, gezouten vleesch, dingding, dekens, sarongs en hoofddoeken; terwijl den resident van Banjoemas opgedragen werd voor de spoedige opzending der goederen het noodige te verrigten, en

b. dat gedurende de eerstkomende 12 maanden van alle verpligte dienstverrigtingen aan de herstelling van door den watersnood vernielde bruggen, waterwerken, gebouwen, woningen van hoofden en dergelijke werken in de regentschappen Poerworedjo, Koeto-Ardjo en Keboemen, die in den regel door de inlandsche bevolking kosteloos verrigt worden, doch waartoe zij thans door de vernieling harer velden, dan wel de groote hoeveelheid te verrigten werk, zonder tegemoetkoming niet bij magte is, een dagloon van 20 cents zal worden te goed gedaan.

Den 19den begaf de commissaris zich naar Temanggong, alwaar hij den resident van Kadoe ontmoette.

Onder weg vielen bij Kreteh (afdeeling Wonosobo) in het oog de groote rotsstukken, waarvan vele van meer dan manshoogte, die in groot getal door eene anders onbeduidende rivier op den 22sten en 23sten Februarij zijn afgevoerd, en gedeeltelijk op en over den weg gerold. Ook op dezen weg zijn veel bruggen weggeslagen, waarvan de voornaamste is die over Gale bij Paraän, welke door de verbreeding der rivier niet gemakkelijk zal zijn te herstellen.

Van den resident van Kadoe ontving de commissaris eene nadere opgave van de in die residentie veroorzaakte schade, volgens welke waren omgekomen 244 menschen, 35 buffels, 93 runderen, 2 paarden, 23 schapen en geiten; vernield 660 bouws sawa-velden, terwijl geschat werd dat het geldwaardig bedrag der vermiste goederen, der vernielde bouwvelden en van het verloren vee bedraagt eene som van f 102 144.

Volgens een telegram van den resident van Bagelen, werd er op de groote veemarkt te Brengkelan veel vee te koop aangeboden.

De prijzen waren dien ten gevolge zeer gedrukt en stelde hij voor, om voor gouvernementsrekening een zeker aantal buffels op te koopen, daardoor zoude de bevolking worden gebaat en de prijzen minder gedrukt blijven. De commissaris magtigde den resident daarop een 100 stuks vee in te koopen, doch gaf tevens in overweging maatregelen te beramen tot tegemoetkoming der bevolking, opdat deze van den verkoop van haar ploegvee af zou zien.

Met den resident van Kadoe is de commissaris nog overeengekomen, om de bevolking van de regentschappen Magelang en Temanggong, die buitengewoon veel werk heeft gehad aan het herstellen van wegen en het daarstellen van noodbruggen, na afloop der poeassa, een feest volgens inlandsch gebruik te geven.

Den 20sten werd de reis vervolgd over Willem I tot Salatiga, en den volgenden dag tot Soerakarta.

Hoewel het water ook te Soerakarta zeer hoog heeft gestaan, en het hoog uit den grond gebouwde residentie-huis nog ruim vier voet boven den beganen vloer, en bij vele woningen in het Europesche en Chinesche kamp, tot niet ver van het dak of van de eerste verdieping, zoo heeft het hier op lang na niet zoo veel schade aangerigt als ter hoofdplaats Banjoemas, noch even als daar aanmerkelijk veel modder nagelaten.

Van de overstrooming is dan ook geen blijk meer te zien, behalve het merk, dat het water aan de muren heeft nagelaten en het omverliggen van enkele inlandsche woningen.

Het meerendeel van deze is echter blijven staan.

Voor gebrek aan voedingsmiddelen bestond hier geene vrees.

Sumatra's Westkust. — Ten vervolge op het voorkomende in ons nommer van 9 Maart jl. kunnen wij thans de volgende, uitvoerige berigten mededeelen.

Op den 16den Februarij 1861 werd over de geheele uitgestrektheid van het gouvernement eene zeer hevige, bijzonder lang aanhoudende aardbeving waargenomen. In het noordelijk gedeelte van dat gewest ging die aardbeving gepaard van eene zeebeving.

Te Padang, in de ommelanden van Padang en in de zuidelijke afdeeling werden de schokken omstreeks 7$^1/_2$ ure des avonds gevoeld. Zij waren hevig en aanhoudend en duurden circa 2 minuten. De beweging was horizontaal en golvend; de rigting te Padang van het noorden naar het zuiden; te Pau (ommelanden van Padang) meende men dat de rigting niet altijd dezelfde was geweest.

Te Priaman voelde men de beweging reeds om tien minuten na zeven uur; zij schijnt daar heviger te zijn geweest dan te Padang en wordt gezegd tusschen vier en vijf minuten geduurd te hebben.

In de Padangsche Bovenlanden werd de aardbeving nog vóór zeven uur waargenomen. De beweging was er zoo hevig, dat men moeite had zich op de been te houden; zij was horizontaal golvend en in de rigting van het Zuid-Oosten naar het Noord-Westen. Men rekende dat de schokken ongeveer vijf minuten duurden, doch de hevigste slechts $^1/_2$ minuut. De trillingen herhaalden zich meermalen tot laat in den nacht en ook nog op de volgende dagen. Men nam waar dat de vulkaan Merapi in den laatsten tijd meer dan gewoonlijk rookte.

Te Aijerbangis voelde men de eerste schokken om 6$^3/_4$ uur des avonds. Zij werden voorafgegaan door een onderaardsch gedruisch, dat ook gedurende de schokken gehoord werd. De eerste twee schokken waren verticaal, de volgende horizontaal. De beweging was zeer hevig en duurde wel een en een halve minuut. De schokken herhaalden zich in den avond van den 16den Februarij om 9 en 12 uur en op den 17den des nachts om 12$^3/_4$ en 3$^1/_2$ uur, en des ochtends om 6 uur.

De beweging wordt gezegd te zijn geweest in de rigting van Oost-Zuid-Oost naar West-Noord-West.

Te Aijerbangis was de zee tijdens de aardbeving hevig beroerd. Nu eens liep de rivier droog, dan weder kwam de zee met groot geweld naar binnen stuiven. Den geheelen voormiddag van den 17den was er eene gestadige afwisseling van eb en vloed in de rivier; soms om het kwart uur.

Rondom het eiland Padjang, dat voor Aijerbangis ligt, dreven duizende doode visschen.

Op de Batoe-eilanden waren de uitwerkselen van de aard- en zeebeving vreesselijk. Op Poeloe Tello, waar het gouvernements-etablissement ligt, begon de aardbeving om 7 uur des avonds; zij duurde vijf minuten, terwijl zich den geheelen nacht door ligtere schokken deden gevoelen. Een uur na den eersten schok kwam het zeewater opzetten, zoodat weldra alle kampongs onder water stonden. In den nacht van den 16den op den 17den had men op dat eiland vier malen eb en vloed. Veel schade werd door het zeewater aangerigt. De overige eilanden van die groep hadden ook veel te lijden, vooral Simo, waar tachtig huizen instortten.

Te Taloe, in de Ophirdistricten, werd de eerste schok des avonds ten 7 uur waargenomen. De beweging was zeer hevig en werd voorafgegaan door een zacht gerommel. In den nacht van den 16den op den 17den werden nog drie schokken gevoeld.

Te Rau deden zich des avonds ten 7$^1/_2$ ure aardschokken gevoelen, die ongeveer twee minuten aanhielden.

Te Natal begon de beweging van de aardoppervlakte des avonds omstreeks 7$^1/_2$ ure. Zij was zeer hevig en duurde ongeveer vier minuten. De rivier trad buiten hare oevers; in de kampong Atjeh stond het water circa 1$^1/_2$ el boven den beganen grond.

In de binnen'slands gelegen afdeeling Mandheling en Ankola was de aardbeving zeer hevig en veroorzaakte veel schade. Een groot aantal huizen stortte in; sawahs werden als 't ware omgekeerd; er hadden aardstortingen plaats, waarvan een zelfs ten gevolge heeft, dat de kampong Si-Along geheel verplaatst moet worden. Te Penjaboengan, de hoofdplaats van Mandheling, begonnen de schokken des avonds ten 6$^3/_4$ ure, en van dat tijdstip tot den 17den des morgens ten 8 ure, werden niet minder dan 25 schokken geobserveerd. Men meende aldaar, dat de beweging van den kant van den vulkaan Merapi (in Mandheling, zuid-zuid-westwaarts van Penjaboengan, gelegen) kwam, doch in de districten van die afdeeling merkte men op, dat de rigting der beweging was van noord-west naar zuid-oost.

Te Siboga begon de aardbeving des avonds ten 7 ure. De eerste beweging duurde vier minuten. Zij was nu eens stootend, dan weder zacht golvend. Omtrent de rigting waren de waarnemingen zeer uiteenloopend. Volgens sommigen was zij van west-zuid-west naar oost-noord-oost; volgens anderen geheel tegenovergesteld. Men hoorde een geluid als van een bal, die over eene kegelbaan rolt. Op verschillende plaatsen scheurde de grond open. Kort na de eerste schudding geraakte het water in de baai van Tapanoli in hevige beroering, tot tweemaal toe week het zoo sterk terug, dat de ter reede liggende vaartuigen grond raakten, doch onmiddellijk kwam het weder opzetten en overstroomde de passer en den grooten weg, die evenwijdig met het strand loopt.

Te Baros begon de aardbeving ten zeven ure. Zij duurde circa vier minuten, doch herhaalde zich nog dikwerf in den loop van den nacht. Men meende, dat de rigting van het Oosten naar het Westen ging. Ook daar overstroomde de zee de kust, doch het water bedekte den grond niet hooger dan 2 à 3 voet en liep spoedig weder af.

Te Singkel werden vooraf eenige ligte schokken gevoeld. Ten zes en een half ure begonnen de hevige bewegingen, die zeer lang aanhielden. Bij de eerste schuddingen ontstonden al dadelijk spleten in den grond en werden de meeste gebouwen — waaronder de kazernen — onbruikbaar. Terwijl men middelen beraamde om aan de troepen een tijdelijk nachtverblijf te bezorgen, kwam het water opzetten, en weldra stond heel Singkel onder water. Het water liep wel weder wat af, doch keerde telkens terug. De grond was gezakt. Op den 25sten Februarij kon men nog met eene sloep over de passer varen. Een oude, sedert lang verstopte mond der Singkelsche rivier opende zich bij deze gelegenheid, en even boven de tegenwoordige monding ontstond een nieuwe geul, die iets zuidelijker dan de hoofdmond in zee uitkomt.

Tijdens de gebeurtenissen van den 16den was de consternatie te Singkel te groot, dan dat men op de rigting der beweging veel acht kon slaan. Men heeft echter later opgemerkt, dat de spleten in den grond de rigting hadden van Noord-West naar Zuid-Oost.

Bij gelegenheid van deze gebeurtenis vond een twintigtal menschen, behoorende tot de Singkelsche bevolking, een jammerlijken dood.

Volgens vrij zekere berigten, heeft de aardbeving van den 16den Februarij zich noordwaarts tot Atjeh toe doen gevoelen, en in sommige peperhavens belangrijke schade en verlies van menschenlevens aangerigt; ook in de onafhankelijke Battahlanden heeft zij vele verwoestingen aangerigt.

Op het eiland Nias heeft de aardbeving van den 16den zich sterker dan ergens anders doen gevoelen.

Aan den zuidkant van dat eiland beginnende, moet in de eerste plaats melding gemaakt worden van het etablissement te Lagoendi. Aldaar waren reeds voor den 16den ligte schokken van aardbeving gevoeld. In den avond van den 16den, omstreeks 6$^1/_2$ uur, werd de eerste hevige schok waargenomen. Deze duurde ongeveer drie minuten en was zoo hevig, dat sommige militairen van de bezetting voorover op den grond vielen. Kort daarna volgden nog drie minder hevige schuddingen; de rigting dezer bewegingen was van Noordwest naar Zuidoost. Ten 6$^3/_4$ ure kwam het water van het Zuidoosten opzetten en om 7$^1/_2$ ure waren de meeste gebouwen reeds weggespoeld. Het water moet zeer hoog op het land gestaan hebben: de berigten spreken van eene hoogte van 7 el. De ter reede liggende kruisboot sloeg van hare ankers en werd ver op het strand geworpen. Het water liep weder af, doch om terug te komen en keerde eerst daarna binnen zijne grenzen terug.

Een vijftigtal menschen, waarvan zestien - mannen, vrouwen en kinderen — tot de bezetting behoorende, kwam hierbij om het leven.

Te Goenong Sitoli, op de noord-oost-kust van Nias, begon de beweging om 6$^3/_4$ ure des avonds. Zij was ook daar zoo hevig, dat vele menschen ter aarde geworpen werden. De rigting was van het zuidoosten naar het noord-westen. De zee week 32 ellen terug en keerde daarna met groote vaart weerom, waarbij vele strand-kampongs vernield werden.

Een met padie geladen schoener werd bij Dumoela (westkust van Nias) op het strand geworpen. Het eiland Lapan, aan de noordzijde van Nias, is thans bijna met laatstgenoemd eiland vereenigd. Langs de westkust moeten verscheiden klippen te voorschijn zijn gekomen. In het algemeen heeft die zijde van Nias zeer veel van de aard- en zeebeving te lijden gehad.

Terwijl dit alles aan den wal voorviel, werd het volgende in zee waargenomen.

De kommandant van Zs. Ms. schroefkorvet *Princes Amalia*, de kapitein-luitenant ter zee A. J. Kroef, destijds zich bevindende tusschen 2° 42′ 3″ en 2° 44′ noorder breedte en 97° 6′ en 96° 57′ lengte beoosten Greenwich, meende tot drie keer met zijn schip te stooten. De eerste maal werd 12 vadem water gelood; de beide andere keeren kreeg men geen grond.

Het Amerikaansch schip *Humboldt* voelde den schok bij Hog-Island, en het Nederlandsche schip *Vesta*, op de hoogte van de Poggy-eilanden zeilende, meende ook te stooten.

Het Nederlandsche schip *Sir Robert Peel* doorstond den 15den en 16den Februarij op 27° zuider breedte en 82° ooster lengte een hevigen storm.

Des nachts zag men in het noorden een gestadig, flaauw, bleek weerlicht, even als brand op verren afstand.

Van den 10den Februarij tot den 9den Maart werden herhaaldelijk aardschokken gevoeld, zoo te Padang en in de Padangsche bovenlanden als meer noordwaarts. In de noordelijkste gedeelten van het gouvernement waren de schokken echter het menigvuldigst. Ze deden zich daar op sommige plaatsen dagelijks en zelfs meermalen op één dag gevoelen.

Op den 9den Maart werd des avonds ten acht ure te Padang een zeer voelbare aardschok waargenomen. Op denzelfden tijd geschiedde zulks ook te Aijerbangis en andere plaatsen, maar nergens zóó sterk als op de Batoe-eilanden, waar deze aardbeving veel heviger geweest schijnt te zijn, dan die van den 16den Februarij en in ieder geval veel erger in hare gevolgen was. Ook nu werd de aardbeving gevolgd door eene zeebeving, en door deze laatste werden groote verwoestingen aangerigt. Het eiland Simo, het westelijkste van de geheele groep, had het meest te lijden. De west- en noordwestzijde van dat eiland werd zoodanig overstroomd, dat alle aan dien kant gelegen kampongs vernield werden, waarbij een groot aantal menschen het leven verloor. Poeloe-Tello werd almede zeer geteisterd, echter ook alleen aan de west- en noordwestzijde; terwijl het overige gedeelte van dat eiland, als ook van Simo, ongedeerd bleef,

Na den 9den Maart zijn nog meerdere schokken ondervonden, als:

te Padang: den 21sten Maart om $5^{1}/_{4}$ uur des namiddags, den 25sten Maart om 7 uur des morgens, den 26sten Maart om 1 uur des nachts;

te *Aijer bangis:* den 11den Maart om $7^{1}/_{2}$ uur des avonds, den 18den Maart om 12 uur des nachts, den 19den Maart om $7^{1}/_{2}$ uur des morgens;

te *Rau:* den 10den Maart om 8 uur des avonds, den 11den Maart om 3 uur des nachts, den 15den en 16den (geen uur opgegeven).

Omtrent het uitgangspunt van de vorengenoemde vreesselijke natuurverschijnselen kunnen slechts gissingen gemaakt worden. Het verdient echter wel eenige opmerking, dat in het noorden van Sumatra, zoowel in de binnenlanden als aan het wester-strand, de uitwerkselen daarvan zoo ongelijk veel heviger zijn geweest dan in het zuidelijker gedeelte; zoomede dat de noord-west- en west-kusten van sommige eilanden zoo veel meer geleden hebben dan de tegenovergestelde kusten.

De gouverneur heeft zich dadelijk naar de plaats des onheils begeven en de noodige maatregelen genomen.

BATAVIA, 12 April. — Gedurende de maand Januarij 1861 is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van . . . . f 818,222.89

Hieronder is echter begrepen aan fictive regten op uitgevoerde gouvernements-producten . . . f 155,657.18^{5}

aan terug betaalde regten 12,595.68

168,252.86^{5}

f 649,970.02^{5}

Samarang. — Op den 21sten Februarij jl. is in den artesischen put, krachtens 's Gouvernements besluit van 18 April 1860, n°. 23, binnen den ringmuur van het Roomsch-katholijke weeshuis te Samarang daargesteld, op eene diepte van 70,46 Ned. el eene wel geopend. Het op dien datum, tegen 4 ure des namiddags, uit die in eene laag loodkleurig zand, ter diepte van 73 Ned. el gelegen wel, opgestegen water was in den aanvang troebel en bedroeg 100 kan in 9 minuten; na voortgezette boring vermeerderde de productie den volgenden dag echter tot op 100 kan in $3^{1}/_{2}$ minuut. De put, waarvan de eigenlijke boring op 21 November 1860 is aangevangen, heeft eene werkelijke diepte beneden den beganen grond van 73,59 Ned. el en levert thans bij eenen uitloop, op eene hoogte van 50 Ned. duim boven den beganen grond, eene aanzienlijke hoeveelheid water, welke kan gesteld worden op 100 kan in $3^{1}/_{2}$ minuut of 41,143 kan per etmaal en welke dus voldoende kan geacht worden voor de behoefte van 4000 personen, zijnde de evenwigtsstand waargenomen op 3,55 Ned. el boven het terrein. De warmtegraad van het water, dat thans helder en goed van smaak is en scheikundig onderzocht zal worden, bedraagt bij de uitvloeijing 92 graden Fahrenheit.

Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo. — Volgens berigten, loopende over de maand Februarij, is in de afgeloopen maand in den algemeenen toestand dezer residentie weinig verandering gekomen, en kan over het algemeen gezegd worden, dat de stand van zaken er vooruitgaande blijft en de rust hoe langer hoe meer terugkeert.

Alle pogingen worden aangewend, om de nog zwervende bevolking door zachtheid en overreding te nopen, zich weder in de kampongs en bewoonde streken te vestigen, en hen zoo doende aan den invloed der hoofdopstandelingen te onttrekken.

Het uitzenden van vertrouwde personen, bij voorkeur invloedrijke hoofden, die met hunne volgelingen het geheele land doorkruisen, om het verstrooide volk rondom onze posten te verzamelen, is een beproefd en krachtig middel, om ons gezag meer en meer te vestigen en orde en rust te doen terugkeeren.

In het Martapoerasche vertoonen zich nu en dan nog enkele benden opstandelingen, die voornamelijk de verspreid wonende bevolking overlast aandoen, en zich door roof en afpersing van het noodige levensonderhoud voorzien.

Uit de Kapoeas en Kahaijan zijn steeds gunstige berigten ontvangen; ook daar langs de geheele rivier begint de bevolking van lieverlede terug te keeren, zich in geregelde kampongs te vestigen, en ons gezag meer en meer te eerbiedigen; de Boven-Kapoeas en Kahaijan zijn nog niet zoo geheel gehoorzaam en rustig, doch beginnen zich merkbaar te verbeteren, en het voorbeeld der beneden liggende landschappen te volgen.

In de Zuider-afdeeling blijft het steeds rustig. De civiele gezaghebber heeft met den stoomsleper *Kapitein van Os* eene inspectiereis gemaakt tot aan de grenzen der Katinganholo; volgens rapporten van dien ambtenaar liet de staat van zaken ook in dit district niets te wenschen over.

— De berigten loopende tot 2 April behelzen het volgende:

De rust werd in de geheele afdeeling niet gestoord en behalve een paar niets beduidende schermutselingen in de Riam-Kanan en Riam-Kiwa, hadden er geene gevechten plaats.

Steeds kwamen berigten in, dat eene groote vijandelijke bende het noorden en oosten van het Amoenthaijsche zoude bedreigen, doch niettegenstaande in alle rigtingen spionnen en waar de hooge waterstand zulks toeliet, patrouilles werden gezonden, ontmoette of vernam men niets zekers van den vijand.

In de Tanah-Laut kon gerekend worden, dat de opstand geheel gedaan is.

In de afdeeling Martapoera en Amonthaij bleef de vijand voortgaan de verspreid wonende bevolking weinig beduidenden overlast aan te doen.

Een treffen met onze troepen werd echter door hem zorgvuldig vermeden, zoodat het den onzen slechts zelden gelukt den opstandelingen een eenigzins gevoelig verlies toe te brengen.

De stoomschepen *Bali* en *Admiraal van Kinsbergen*, die de Barito waren opgestoomd en in last hadden om in het voorbijgaan de benting van Soerawira Bangsa te Babai te heroveren, welke benting volgens berigten van dat hoofd door den vijand zoude zijn bezet, vonden te Babai alles rustig en geen spoor van den vijand.

Ook hier had een eenvoudig gerucht van de nadering des vijands de geheele bevolking vrees aangejaagd en was Soerawira Bangsa (hoofd der Beneden-doeson), zonder den vijand af te wachten, gevlugt.

Van de Kapoeas, Kahajan en van Sampit werden steeds bevredigende tijdingen ontvangen.

Van de expeditie der Koeteinezen tegen den Boven-doeson werd nog niets vernomen; zeer waarschijnlijk is die om de poeasa uitgesteld.

Ten gevolge van den lagen waterstand van de Boven-Barito is de *Admiraal van Kingsbergen* op den 30sten Maart jl. ter hoofdplaats Bandjermasin teruggekeerd.

De togt in de Thewé heeft weinig belangrijks opgeleverd; alleen zijn twee gepalissadeerde huizen, waarvan de bewoners bij onze nadering de vlugt namen en waarin eenige onbeduidende goederen der bemanning van de *Onrust* gevonden werden, door de onzen verbrand.

Van Soerapati kreeg de resident een schrijven, waarin hij meldde geneigd te zijn zich te onderwerpen.

Volgens ontvangen berigt, zou Koetei eenen brief hebben geschreven aan de hoofden van de Boven-doeson, waarbij zij worden aangemaand om zich aan ons bestuur te onderwerpen, onder bedreiging hen anders daartoe met de wapenen te zullen noodzaken.

Antasari hield zich nog steeds met een 100tal volgelingen in de Mantallat op, van waar hij Karrouw en de districten Tabalong en Pringin ontrustte, hoewel de door hem gepleegde vijandelijkheden niets te beteekenen hadden en zich bepaalden tot de plundering van kleine afgelegen kampongs en soms tot sluipmoord op lieden, die zijne partij niet wilden kiezen.

Door het bestuur werden pogingen in het werk gesteld om een 400tal gewapende mannen van Marabahan, onder Kiahi Rangga Nati, de Mantallat in te zenden, ten einde te trachten Antasari te apprehenderen tegelijk dat van uit Siong ook een 200 tal gewapende inwoners, ondersteund door een detachement infanterie van uit Tamiang-tajang over Ringkau Katan tegen hem zouden worden afgezonden.

— Ten aanzien van de verrigtingen der commissie tot verbetering der Indische zeekaarten in het jaar 1860, leest men in de *Javasche Courant* van 10 April jl. het volgende:

Aan de commissie werd een vijftigtal manuscript-kaarten aangeboden welke alle dienden tot eene betere bekendstelling van de vaarwaters van dezen Archipel.

Door haar werden in 1860 de navolgende kaarten uitgegeven, als van de Z. W. kust Kinsiü, zamengesteld door den luitenant ter zee 2de klasse jhr. H. O. Wichers; van den Japanschen Archipel, zamengesteld door den luitenant ter zee 2de klasse P. T. Tegelberg; van de Nangka-eilanden, zamengesteld door het état-major van Zijner Majesteits opnemingsvaartuig *Pylades*; van Straat Makasser (2de druk), zamengesteld door den luitenant ter zee 1ste klasse A. C. J. Edeling; van Straat Banka (2de verbeterde druk), zamengesteld door denzelfde.

De opneming van straat Banka en de triangulatie der voornaamste bergtoppen van dat eiland werd met ijver en naauwkeurigheid aan boord van Zijner Majesteits opnemingsvaartuig *Pylades*, kommandant luitenant ter zee A. W. Keuchenius, voortgezet.

Dit zoo belangrijke vaarwater is nu van de Nangka-eilanden en de derde punt van Sumatra af tot Tandjong Bersinp en de vierde punt trigonometrisch opgenomen. De werkzaamheden aan boord van genoemd vaartuig werden meermalen door slecht weder belemmerd.

Daar, waar zij er toe in staat waren, hebben de civile ambtenaren aan dit werk hunne krachtige medewerking geschonken en moeten als zoodanig met lof worden genoemd de residenten van Banka en Palembang.

De opname in straat Banka werd op het hydrographisch bureau benuttigd tot de verbetering der bestaande kaart van dit vaarwater, waarbij ook werd gebruik gemaakt — voor zoo veel het vaarwater beoosten Lucipara betreft — van de opname door master W. Stanton, kommandant van H. B. M. opnemings-vaartuig *Saracen*. Van half Augustus tot het laatst van November vertoefde Zr. Ms. opnemings-vaartuig *Pylades* ter reede van Batavia en te Onrust ter ververseching der equipage en tot het ondergaan van eenige noodzakelijke reparatien. Sedert werd de opname weder hervat en mogt men zich in gunstige resultaten verheugen.

Het groot aantal kaarten, door officieren van de marine uit eigen beweging vervaardigd en ingezonden, getuigde op nieuw van hunnen ijver in het belang der hydrographie.

Inzonderheid verdienen vermeld te worden de werkzaamheden, gedurende de tweede Bonische expeditie, onder welke die van de luitenants ter zee 1ste klasse P. J. Buyskes en 2de klasse H. Dijserinck uitmunten, die dan ook daarvoor zoowel van den kommandant van Zr. Ms. zeemagt alhier, als van Z. E. den Minister van Kolonien eene bijzondere goedkeuring mogten erlangen.

De opname der Tjenrana-rivier leverde weder een duidelijk bewijs, hoe dringend noodzakelijk het is, de hydrographische kennis van dezen Archipel uit te breiden.

De administrative besigheden op het hydrographisch bureau zijn van te grooten omvang, dan dat de chef met genoegzame kracht aan de zamenstelling van kaarten en gidsen kon arbeiden; niettegenstaande hem met den 31sten Mei jl. een luitenant-ter-zee 2de klasse der Nederlandsche marine werd toegevoegd.

Behalve de bovenvermelde kaarten, werden nog bewerkt de 3de uitgave der kaart van de Java-zee en die van het Zuid-wester gedeelte der baai van Boni; de eerste hiervan werd gelithographieerd, en kon dadelijk in den aanvang van 1861 worden uitgegeven, terwijl de laatste door den luitenant ter zee 2de klasse H. Dijserinck werd te zamen gesteld uit alle tot nu toe in de baai van Boni plaats gehad hebbende observatien.

Eindelijk werd met de bearbeiding eener kaart der Oostkust van China in drie bladen, in verband met de dringende behoefte, terstond een aanvang gemaakt na de ontvangst van 's gouvernements magtiging op de daartoe door de commissie gedane voorstellen.

De nieuw ontdekte reven en nader bepaalde gevaren werden even als vroeger, door de commissie in de *Javasche courant* gepubliceerd. Ook werd aan de verschillende hoofden van gewestelijk bestuur eene lijst daarvan aangeboden ter deponering bij de verschillende havenmeesters.

Ingevolge de instructie der commissie hield zij geregeld driemaandelijks zittingen, waarin de belangen der hydrographie behartigd werden.

Behalve de afdoening der dagelijksche zaken enz., leverde de commissie ook een nieuw plan voor de oprigting van een tijdbal-gebouw te Soerabaija, hetwelk het reeds door den hoofdingenieur van den waterstaat te Soerabaija geprojecteerde gebouw, haars inziens, voor eene belangrijke vereenvoudiging zou vatbaar maken.

Even als in 1859 werden ook in 1860 de door de commissie uitgegeven kaarten ter verzending naar het hydrographische bureau te Madrid aangeboden; terwijl ook aan het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen een exemplaar daarvan werd verstrekt.

Van den kommandant van H. B. M. opnemings-vaartuig *Saracen*, de verdienstelijke opnemer, master W. Stanton mogt de commissie een cadeau-exemplaar ontvangen der volgens zijne opnemingen en onze kaarten vervaardigde kaart van straat Banka. Van onzen kant werden den kommandant van het Fransche schip *Calvados* en dien van het Amerikaansche stoomschip *Niagara* eenige kaarten aangeboden.

Zijner Majesteits schroefstoomschip *Vesuvius*, onder bevel van den luitenant ter zee van de 1ste klasse J. O. H. Arntzenius, laatst komende van de Havannah, is in den morgen van den 27sten dezer ter reede van Hellevoetsluis aangekomen. Aan boord was alles wel.

WATERHOOGTE IN DE HOOFD-RIVIEREN.

Mei	Rivieren.	Waarnemings-punten.	Rivierhoogte: boven of beneden Amst. peil.	Rivierhoogte: boven of beneden de nul der oude schaal.	Tijdstip.	In 24 uren: gewassen	In 24 uren: gevallen.
27	Boven-Rhijn. . . .	*Keulen*,	+ 38.06	+ 2.21	8 ure	„	0.01
26	Waal.	*Nijmegen*,	+ 8.38	+ 2.16	8 „	„	„
26	Neder-Rhijn. . . .	*Arnhem*,	+ 8.48	+ 1.57	8 „	„	„
26	Geldersche IJssel.	*Westervoort*,	+ 8.97	+ 1.60	8 „	„	„
27		*Maastricht*, (brug)	+ 42.59	+ 0.39	8 „	„	0.01
27	Boven-Maas	*Maastricht*, (hoofdsluis)	+ 41.90	„	8 „	„	0.01
26		*Grave*,	+ 5.86	+ 1.01	8 „	0.03	„
26	Nieuwe Maas . . .	*Brielle* H. W.	+ 1.00	„	4 u. 0 m.	0.17	„
		Brielle L. W.	— 0.41	„	12 u. 45 m.	0.25	„

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ITALIE.

Den 21sten dezer hebben te Milaan, gelijk reeds is gemeld, onlusten plaats gehad, ten gevolge van het misnoegen der bevolking over de weigering der kerkelijke overheid om aan het nationale volksfeest van 2 Junij deel te nemen. Ten gevolge daarvan is, gelijk latere berigten melden, door het domkapittel besloten, zich aan die feestviering niet te onttrekken, hoewel dit van hooger hand was geboden.

Naar aanleiding dier onlusten heeft de gouverneur van Milaan de bevolking bij eene proclamatie vermaand, zich te onthouden van alle handelingen of demonstratien, welke op de vrijheid en de openbare orde inbreuk zouden maken. » In een vrij land — zegt hij — komt aan allen vrijheid toe. Vrijheid van den Staat, gepaard met vrijheid der Kerk, is onlangs in ons parlement verkondigd; dit groote beginsel van den vooruitgang behoort niet enkel met de lippen aangenomen, maar ook in de daad betracht te worden;" enz.

In denzelfden geest zegt het Sardinische regeringsblad: » Het gouvernement wilde de medewerking van de geestelijkheid bij het nationale feest niet afwijzen; maar het begreep dat dezelve eene vrije daad behoorde te zijn. Een vrij groot aantal bisschoppen heeft evenwel gemeend, de medewerking te moeten weigeren. De zaak uit het wettelijke oogpunt beschouwd, is de geestelijkheid in haar regt. Het is dus te hopen, dat het Italiaansche volk ook nu zal toonen, dat het de toepassing der vrijheid verstaat."

Met het doel om het beginsel van scheiding tusschen Staat en Kerk verder in toepassing te brengen, heeft de Sardinische minister van justitie dezer dagen de regterlijke ambtenaren aangeschreven om voortaan, in den regel, niet meer ambtshalve aan de processie van den H. Sacramentsdag of aan eenige andere kerkelijke plegtigheid deel te nemen.

— Bij de even gemelde onlusten te Milaan schijnt de overheid afkeer van harde maatregelen getoond, en daardoor de volksmenigte tot verdere wanordelijkheden aangemoedigd te hebben. Er heeft althans den 22sten een nieuwe volksoploop plaats gehad; deze was gerigt tegen eene branderijstokerij; het gepeupel wilde dezelve verwoesten, in de meening dat de rijzing der graanprijzen, een gevolg der vrees voor eenen slechten oogst in Italie, veroorzaakt werd door het verbruik van graan in die fabrijk. De gewapende magt is toegesneld om de fabriek, alwaar reeds het volkshoop binnen gedrongen was, te beschermen; en daarbij zijn eenige personen gedood en gekwetst.

— Onlangs is, als een blijk van het vooruitzigt op behoud des vredes, berigt, dat de generaal von Benedeck, de opperbevelhebber der krijgsmagt in Oostenrijksch Italie, voor zes weken verlof gevraagd en bekomen had. Thans berigten de Weener dagbladen, dat het verlof hem is geweigerd, en dat hij bevel heeft ontvangen om zijnen post niet te verlaten zoo lang de zaken van Hongarye in den tegenwoordigen toestand blijven.

RUSLAND.

Het Russische gouvernement heeft even nadrukkelijk als het Fransche, eene nieuwe verlenging van het verblijf der Fransche troepen in Syrie aangeraden. In eene depêche van den 14den Mei, welke door het *Journal de Saint-Pétersbourg* den 21sten dezer is openbaar gemaakt, zegt de vorst Gortschakoff, Ruslands minister van buitenlandsche zaken, aan den Russischen gezant te Parijs: » Met levendige beduchtheid zien wij het voor de ontruiming van Syrie bepaalde tijdstip naderen. Bij de daarover laatstelijk te Parijs gehouden conferentie werd Uwe Excellentie uitgenoodigd de overtuiging uit te drukken van Zijne Majesteit den Keizer, dat de overijlde ontruiming, nog voor dat de instelling en vestiging van een regelmatig bestuur aan de Christenen de waarborgen heeft gegeven welke zij thans in de aanwezigheid van Europesche troepen vinden, rampen zou na zich slepen, op verhoeding waarvan de groote mogendheden in het belang der menschheid en voor hare eigene eer bedacht behoorden te zijn. Met leedwezen verklaren wij, dat de later voorgevallen feiten en de ons sedert geworden narigten die vrees niet wegnemen.

» Spreek hierover met de vertegenwoordigers der kabinetten, welke aan de vorige beraadslagingen hebben deel genomen;" enz.

Deze depêche, gepaard met het zenden van Russische oorlogsschepen naar de kust van Syrie, is door sommigen aangemerkt als een blijk van eene naauwere verstandhouding tusschen Rusland en Frankrijk. Naar het oordeel van *le Pays*, een ministerieel dagblad van Parijs, is dat eene onjuiste gevolgtrekking. » De betrekking tusschen Frankrijk en Rusland — zegt het genoemde blad — is van zulken aard, als men moet wenschen. Die twee mogendheden zijn het omtrent de meeste in Europa aanhangige vraagstukken eens; maar dat is nog zeer ver van een bondgenootschap, vooral van een offensief verbond. Bovendien gelooven Frankrijk en Rusland niet aan het bestaan van zulke dringende gevaren, als het aangaan van zoodanige bondgenootschappen raadzaam zouden maken."

FRANKRIJK.

Heden, den 27sten, moet bij het Wetgevend Ligchaam van Frankrijk de beraadslaging aanvangen over het wets-ontwerp, strekkende om het vlottende regt op den in- en uitvoer van granen en andere levensmiddelen af te schaffen, den uitvoer geheel vrij te stellen, en den invoer te onderwerpen aan een vast regt van gematigd bedrag (voor tarwe 50 centimes en voor meel 1 franc per 100 kilogram). De commissie, welke door het Wetgevend Ligchaam uit zijn midden was benoemd om de voordragt te onderzoeken, heeft in de vorige week haar rapport uitgebragt; uit hetzelve is gebleken dat het vlottende graanregt, hetwelk in Frankrijk onlangs nog door de protectionisten als een onmisbare steun voor de nationale welvaart en als de hoeksteen van hun stelsel werd verdedigd, in de vergadering weinig voorstanders meer heeft, en dat de volksvertegenwoordiging, de door den Keizer ten vorigen jare uit eigen beweging aangenomen rigting volgende, den vrijen handel, althans in de algemeene voedingsmiddelen, ook voor Frankrijk verkieslijk acht.

De commissie heeft de voordragt der regering in de hoofdzaak goedgekeurd, doch eenige wijzigingen in dezelve gebragt, allen ten doel hebbende hare liberale strekking te versterken. Ten eerste heeft zij voorgesteld in het wets-ontwerp eene bepaling te voegen, waarbij aan het gouvernement uitdrukkelijk de bevoegdheid ontnomen wordt om bij besluit door tijdelijke maatregelen de wetsbepalingen betreffende den handel in granen en andere levensmiddelen te wijzigen of buiten werking te stellen, den uitvoer te verbieden of het bedrag van het invoerregt te wijzigen. De commissie heeft geoordeeld, dat de zorg voor de volksvoeding dan alleen aan den graanhandel zou kunnen worden overgelaten, wanneer hem volledige zekerheid gegeven wierd, en hij niet te vreezen had dat zijne berekeningen door plotselinge wijzigingen der tariefswetgeving verijdeld wierden.

De regering had ter bescherming der Fransche handelsvlag voorgesteld, den invoer van granen onder buitenlandsche vlaggen met een differentieel regt te bezwaren. Het voorgedragen bedrag van dat regt scheen echter aan de commissie te hoog, en zij heeft beter geacht hetzelve de helft lager te stellen.

Naar de voordragt der regering zou het regt op den invoer iets hooger of iets lager zijn naar gelang der plaats van herkomst. De commissie heeft begrepen, dat de herkomst een vrij onverschillig en dikwerf moeijelijk uit te maken punt was, en dat daarin geene reden was gelegen om onderscheid in het bedrag van het invoerregt te brengen en daardoor het tarief meer ingewikkeld te maken.

Al deze wijzigingen zijn met goedvinden van de regering door de commissie in het ontwerp van wet gebragt.

Van het rapport der commissie gewagende zegt de *Constitutionnel*: » In elken regel van hetzelve ziet men de zege der vrijgevige begrippen van volkshuishoudkunde doorstralen. Ook hier ziet men, dat een waar denkbeeld in zich zelf eene onweerstaanbare kracht bezit en zich aan de menschen als huns ondanks opdringt. Het vlottende graanregt is schier eenstemmig verworpen, daar het door de liberalen als een beletsel van de ontwikkeling der ruilingen wordt beschouwd, terwijl de protectionisten klagen dat zij in hetzelve geene wezenlijke bescherming vinden. Bijna allen zijn voor de vrijheid van den graanhandel gewonnen, de liberalen dewijl zij in hun beginsel zelf gelegen is, de protectionisten dewijl zij begrepen hebben dat de vrije graanhandel hun in geen geval meer schade zou kunnen doen, dan zij onder het vlottende graanregt hebben geleden."

BELGIE.

Het nieuwe handelsverdrag tusschen Frankrijk en Belgie, welks vrijgevige bepalingen door Belgie tot rigtsnoer voor de eerlang met Engeland en andere landen te sluiten handelsovereenkomsten zullen genomen worden, is door den Senaat van Belgie eergisteren met 39 stemmen tegen eene goedgekeurd, terwijl 3 leden zich van stemmen onthielden.

NOORD-AMERIKA.

In de berigten uit New York van den 16den dezer wordt, behalve het reeds medegedeelde, gemeld dat in het westen van den Staat Virginia, welke zich aan de Confoederatie heeft aangesloten, volksafgevaardigden uit een veertigtal districten bijeen gekomen zijn, en dat die conventie beraadslaagde over een voorstel om zich van het oostelijke gedeelte van den Staat af te scheiden en eenen nieuwen Staat te vormen, welke onder den naam van Nieuw Virginia deel van de Unie zoude uitmaken. De regering van Ohio en die van Pennsylvania hadden beloofd de aanhangers der Unie in het westen van Virginia des noods krachtdadig te zullen beschermen.

De wetgevende vergadering van den Staat Maryland heeft het volgende besluit genomen:

» Vermits de oorlog tegen de Confoederatie tegen de constitutie en de beschaving aandruischt, en op de bloedige en schandelijke omverwerping onzer instellingen moet uitloopen, en terwijl wij de verpligtingen van Maryland jegens de Unie erkennen, verklaren wij met de aanspraken, welke het Zuiden doet gelden, in te stemmen, en om den wille der menschelijkheid vrede en verzoening te verlangen; wij protesteren alzoo plegtig tegen dezen oorlog, en zullen aan denzelve niet deel nemen.

» Alzoo bidt Maryland den President in Gods naam, dezen goddeloozen oorlog te staken, althans zoo lang tot dat het Congres vergaderd is. Het wenscht de erkenning van de onafhankelijkheid der Confoederatie en verklaart zich daarvoor. Het bezetten van ons grondgebied door eedgenootschappelijke troepen is inconstitutioneel; en Maryland protesteert daartegen, ofschoon het afkeurt dat de doortogt van eedgenootschappelijke troepen alhier gewelddadig belemmerd werd. Maar het laat de handhaving van zijn regt aan den tijd en aan meer bezadigd nadenken over, en acht het onraadzaam in de tegenwoordige tijdsomstandigheden eene conventie of buitengewone volksvertegenwoordiging op te roepen."

In Georgia, eenen van de afgescheiden Staten, heeft de regering een nieuw middel gevonden om den vijand te bestrijden. Het betalen van schulden aan overheden of particulieren in de Vereenigde Staten, als strekkende tot vermeerdering van de hulpmiddelen des vijands, is er verboden voor zoo lang de oorlog duurt; inmiddels zijn de ingezetenen uitgenoodigd om het bedrag dier schulden tegen zeven per cent rente aan den staat te leenen.

CHINA EN JAPAN.

Volgens de berigten uit Hongkong van 14 April jl. was de Engelsche expeditie van den Yangtse-kiang teruggekeerd, en was men over haren afloop zeer tevreden. Niet alleen was die rivier voor den handel geopend, maar er waren ook afdoende maatregelen genomen, om dezelve open te houden. Bij Nanking was een Engelsch oorlogsschip geplaatst, om het aldaar gezetelde bestuur der opstandelingen in het oog te houden en voor de belangen der Engelschen te waken. Ook te Chinkiang, Kinkiang en Hankow, drie andere havens aan die rivier, waren Engelsche consuls gevestigd en Engelsche oorlogsschepen tot handhaving van hun gezag geplaatst.

Intusschen zetten de opstandelingen hunne strooptogten voort; zij bedreigden Hankow, Kinkiang en Chinkiang, juist omdat die havens voor den buitenlandschen handel geopend waren; en zoo groote vrees voor hen heerschte bij de bevolking, dat op hunne nadering al de bewoners van Hankow de vlugt namen.

— De officiele Fransche *Moniteur* van gisteren deelt het volgende mede: » Uit Yeddo wordt, onder dagteekening van den 2den Maart, geschreven dat de bedingen, waarvan de vertegenwoordigers van Frankrijk en Engeland hunnen terugkeer naar die hoofdstad afhankelijk hadden gesteld, door het Japansche gouvernement stipt waren vervuld, en dat ten gevolge daarvan de heeren Duchesne de Bellecour en Alcock er den 2den Maart teruggekomen en met staatsie naar hunne verblijven geleid zijn. De Fransche en de Engelsche vlag zijn door de forten der stad met een dubbel salvo van 21 kanonschoten begroet.

» Naar verzekerd wordt, zou het Japansche gouvernement het voornemen hebben eerlang een gezantschap naar Europa te zenden.

» Brieven uit China melden, dat de gezant van Frankrijk bij het Chinesche gouvernement, de heer de Bourboulon, den 25sten Maart te Peking was aangekomen; hij was den 21sten van Tien-tsing vertrokken, en had de reis gedaan zonder eenig bezwaar te ontmoeten, daar de overheden en de bevolking overal op zijnen weg hem niet alleen welwillendheid betoonden, maar zich in de daad beijverden om hem welgevallig te zijn."

— De *Moniteur de l'Armée*, een half-officieel dagblad van Parijs, zegt: » Men verzekert dat hier per telegraaph berigt is ontvangen van de inneming der vesting Mytho in Cochinchina door de Fransche expeditie."

Het genoemde blad zegt verder, dat de verovering van Neder-Cochinchina en de definitive aanhechting dier landstreek aan Frankrijk als eene gedane zaak kunnen worden beschouwd.

NASCHRIFT.

LONDEN, 26 Mei. Op het door den lord-meyer gegeven banket heeft de hertog van Cambridge in eenen jegens Frankrijk vriendschappelijken geest gesproken. De heer Fould antwoordde dat de beide natien, na te zamen hun bloed in twee roemrijke oorlogen te hebben vergoten, onmogelijk de wapenen tegen elkander konden keeren. Ook had men thans twee nieuwe waarborgen voor het behoud van den vrede tusschen de beide landen: het onlangs gesloten handelstractaat en de groote tentoonstelling van 1862.

MADRID, 25 Mei. Spanje zal zich bij Koning Frans II, zoo lang deze in Italie blijft, laten vertegenwoordigen.

WEENEN, 25 Mei. De *Oesterreichische Zeitung* berigt dat in Vorarlberg ter zake van fanatieke woelingen tegen de Protestanten een geregtelijk onderzoek is ingesteld.

BERLIJN, 25 Mei. De gisteren vermelde nota des heeren Thouvenel is, met handhaving van Frankrijks programma omtrent de Syrische aangelegenheden, in eenen verzoenenden geest gesteld, en schijnt den weg tot een vergelijk te openen.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN JUSTITIE.

*** De Minister van Justitie brengt ter kennis van belanghebbenden dat zijne gewone Audientie op Woensdag den 29sten Mei aanstaande geen plaats zal hebben.

's Gravenhage, den 24sten Mei 1861.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

*** De Minister van Binnenlandsche Zaken herinnert alle houders van schuldvorderingen ten laste der begrooting van zijn Departement over den jare 1860, mitsgaders hen die, over dat jaar, eenige vorderingen mogten hebben ten laste van de Algemeene Landsdrukkerij of van de aan het Rijk toebehoorende gestichten te Ommerschans en te Veenhuizen, dat hunne declaratien of rekeningen, volgens art. 2 der wet van den 8sten November 1815 (*Staatsblad* n°. 51), moeten zijn ingediend *vóór of op den laatsten der maand Junij van het thans loopende jaar;* dat de bedoelde stukken *nà dien dag* niet meer zouden kunnen worden aangenomen; en dat de belanghebbenden derhalve gehouden zijn, *vóór* den afloop van dien uitersten termijn van indiening, hunne stukken in te zenden aan de autoriteit of aan dien ambtenaar van wien zij hebben bekomen den last, waaruit hunne schuldvordering is voortgevloeid.

's Gravenhage, 26 April 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. VAN HEEMSTRA.

Provincie *Noordholland.*

HERBESTEDING.

De Minister van Binnenlandsche Zaken verwittigt de gegadigden, dat de Besteding van het wegruimen van de Keulsche Aak *de Vrouw Jacoba*, gezonken in de Zuiderzee, ten gevolge van de zeer hooge aannemingssom wordt afgekeurd.

Eene Herbesteding daarvan is bepaald op Donderdag den 30sten Mei 1861, des namiddags ten $2^{1}/_{2}$ ure, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Haarlem.

Deze Herbesteding geschiedt bij enkele inschrijving, overeenkomstig de bepaling van art. 8 van het Bestek n°. 56, goedgekeurd den 30sten Maart 1861.

De tijd van oplevering van het werk wordt, met wijziging van § 10 van het Bestek, bepaald op 1 Augustus e. k.

's Gravenhage, den 4den Mei 1861.

S. VAN HEEMSTRA.

Provincie *Zuidholland.*

AANBESTEDING.

Op Maandag, den 10den Junij 1861, des voormiddags ten $11^{1}/_{2}$ ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 10de district, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te 's Gravenhage, worden aanbesteed:

het verzwaren der Ringkaden, de aanvulling van een vergraven terrein en het vernieuwen van twee paar Waaijerdeuren, behoorende tot de defensive Inundatiesluizen in de Lingedijken boven Asperen, in de provincie Zuidholland.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, volgens § 372 der Algemeene Regelen en Bepalingen.

Het Bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Zuidholland te 's Gravenhage, en op alle zoodanige plaatsen alwaar gewoonlijk de bestekken van waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende Dingsdag vóór de besteding, des morgens om negen ure, de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat J. A. Beijerinck te 's Gravenhage, den Ingenieur J. Dirks en den Opzigter P. Janse, beiden te Gorinchem.

's Gravenhage, 14 Mei 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. VAN HEEMSTRA.

Provincie *Noordholland.*

AANBESTEDING.

Op Donderdag, den 6den Junij 1861, des namiddags ten $2^{1}/_{2}$ ure zal, onder nadere goedkeuring, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Haarlem, door den Commissaris des Konings in de provincie Noordholland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 9de district, worden Aanbesteed:

het verbeteren van Jaagwegen, het uitvoeren van voorzieningen aan de boorden en van buitengewone Timmerwerken bij het Noordhollandsche Kanaal, in vijf perceelen.

De Aanbesteding zal plaats hebben zoo als in art. 10 van het Bestek is bepaald.

Het Bestek ligt ter lezing aan het Departement van Binnenlandsche Zaken te 's Gravenhage, aan het Provinciaal Bestuur van Noordholland te Haarlem, en op alle verdere plaatsen, waar de Bestekken van openbare Bestedingen ter lezing gelegd worden.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij den Ingenieur van den Waterstaat te Alkmaar, en bij de Opzigters te Nieuwe Diep, Alkmaar en Purmerend.

's Gravenhage, 13 Mei 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. VAN HEEMSTRA.

[illegible]

BESTEDING.

Op Vrijdag, den [illegible] Mei 1861, des [illegible] ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Commissaris des Konings in de provincie Friesland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur [illegible]

Waterstaat in het 2de district, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, te Leeuwarden, worden Besteed:

de aanleg eener Rijkstelegraaflijn van Leeuwarden over Heerenveen naar Meppel, in drie perceelen.

Deze Besteding geschiedt bij inschrijving, volgens art. 16 van het Bestek.

Het Bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Friesland te Leeuwarden, en op de plaatsen, waar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in die provincie ter lezing gelegd worden.

Acht dagen vóór de Besteding zal de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en zullen voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn bij de Hoofdingenieurs van den Waterstaat in Friesland, Drenthe en Overijssel, en bij den Ingenieur van Deventer te Leeuwarden.

's Gravenhage, den 14den Mei 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. VAN HEEMSTRA.

Provincie *Overijssel*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 31sten Mei 1861, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Commissaris des Konings in de provincie Overijssel, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 4de district, aan het gebouw van het Provinciaal Bestuur te Zwolle, worden Aanbesteed:

het uitvoeren van onderscheidene werken en het onderhoud van 's Rijks werken op het eiland Schokland, ingaande met den dag der goedkeuring van de Aanbesteding en eindigende den 31sten December 1861.

Deze Aanbesteding geschiedt zoo als art. 9 van het Bestek bepaalt.

Het Bestek ligt ter lezing aan het gebouw van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Overijssel, te Zwolle, en op alle plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van 's Rijks waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Plaatselijke aanwijzing kan verkregen worden op Donderdag en Vrijdag de Besteding voorafgaande, terwijl nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur te Zwolle, den Ingenieur en den Opzigter op Schokland, beiden te Kampen.

's Gravenhage, 8 Mei 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. VAN HEEMSTRA.

Provincie *Overijssel*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 14den Junij 1861, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Commissaris des Konings in de provincie Overijssel, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 4de district, aan het gebouw van het Provinciaal Bestuur te Zwolle, worden Aanbesteed:

het vernieuwen van eenige gedeelten Klinkertbestrating van de Groote Wegen in de provincie Overijssel.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, overeenkomstig Art. 6 van het Bestek.

Het bestek ligt ter lezing aan het gebouw van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Overijssel te Zwolle, en op alle plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van 's Rijks Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Donderdag en Vrijdag de besteding voorafgaande wordt de noodige plaatselijke aanwijzing gedaan, en zijn voorts nadere inlichtingen te bekomen bij den Hoofdingenieur te Zwolle, den Ingenieur te Deventer en bij de Opzigters te Zwolle en te Hengelo.

's Gravenhage, 15 Mei 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. VAN HEEMSTRA.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

*** De Minister van Staat en van Finantien herinnert bij deze aan de belanghebbenden, dat alle vorderingen ten laste van deszelfs Departement, het dienstjaar 1860 betreffende, volgens de Wet van den 8sten November 1815 (*Staatsblad* n°. 51) *vóór of op den laatsten Junij aanstaande*, ter plaatse waar het behoort, zullen moeten worden ingediend, om van wege de autoriteiten, die zulks aangaat, *uiterlijk op den 10den Julij daaraanvolgende* aan het Departement van Finantien te worden opgezonden, ten einde vóór de betaling en vereffening derzelve te kunnen doen zorgen; en alzoo voor te komen dat de bedoelde vorderingen, te laat inkomende, volgens de Wet voor vervallen zouden moeten gehouden worden.

's Gravenhage, den 28sten Januarij 1861.

De Minister voornoemd,
VAN HALL.

MINISTERIE VAN MARINE.

*** De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden dat op Zaturdag, den 1sten Junij aanstaande, in tegenwoordigheid der inschrijvers die zulks mogten verlangen, zal worden aanbesteed de levering van:

vijftien honderd dubbele Nederlandsche Madden Turf, en van *dertig duizend Nederlandsche Ponden Steenkolen*, ten behoeve van het Departement van Marine.

De biljetten van inschrijving, voor ieder artikel afzonderlijk, op gezegeld papier geschreven, en waarin moeten vermeld zijn de namen der inschrijvers en die van hunne borgen, met opgave hunner woonplaatsen, zullen vóór of op den dag der aanbesteding, des middags vóór twaalf ure, vrachtvrij moeten zijn ingeleverd ter Secretarie van het Departement van Marine, alwaar de voorwaarden van aanbesteding ter lezing liggen.

De inschrijvers voor de levering van den Turf zullen bij hun inschrijvingsbiljet tevens afzonderlijk moeten voegen een behoorlijk door hen verzegeld monster van zes Turven, met aanwijzing van den naam des inzenders, om volgens dat monster hunne aanbieding te kunnen beoordeelen.

De biljetten, waarbij zoodanig monster niet gevoegd is, zullen niet in aanmerking genomen worden.

's Gravenhage, den 6den Mei 1861.

De Minister voornoemd,
W. J. C. H. v. KATTENDIJKE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden de navolgende bekendmaking der Regering te *Melbourne*, betreffende den *lichttoren* op kaap *Otway*, als vervolg van een vorig *berigt aan zeevarenden*, voorkomende in de *Staats-courant* van den 25sten November 1858, en nopens de *lichten* op *Shortland's Bluff*.

AUSTRALIE.

1°. *Lichttoren op kaap Otway.*

De lichttoren op kaap *Otway* staat omstreeks op 38° 51' 0" *Z. Breedte*, en op 143° 34' 0" *Lengte Oost van Greenwich*.

Hij is geplaatst op het zuidelijk uiteinde van *kaap Otway*, 300 Engelsche voeten boven hoog water, en vertoont een *wit draailicht*, met *eene heldere schittering* van 5 *seconden iedere minuut*.

Het licht is bij gewoon weder op 24 Engelsche mijlen zigtbaar.

Zeevarenden worden in het bijzonder gewezen op het verschil der lichten van kaap *Otway* en kaap *Schanck*: het *Otway-licht* geeft *ééne schittering elke ééne minuut*, het licht op de kaap *Schanck ééne heldere schittering elke twee minuten*.

2°. *Lichten op Shortland's Bluff.*

Er zijn *twee lichttorens op Shortland's Bluff*.

De hoogste is een ronde, steenen, *wit* geschilderde toren, en vertoont een *wit stilstaand licht*, 108 Engelsche voeten boven hoog water verheven, en zigtbaar van het *Zuiden door het Westen*, tot *Z. W.* 16 Engelsche mijlen.

De lagere lichttoren is van hout, *wit* geschilderd, en staat 80 voeten boven het zeevlak, peilende van het midden van den hoogsten lichttoren Z. 33° W., afstand 670 voeten.

Het licht is *stilstaand*, rood en zigtbaar van het Z. W. tot Z. W. 1/4 W., 12 mijlen.

's Gravenhage, den 18den Mei 1861.

De Minister voornoemd,
W. J. C. H. v. KATTENDIJKE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Rusland. Eiland Hochland, (Finsche Golf).

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, ten vervolge van het *berigt aan Zeevarenden*, voorkomende in de *Staats-courant* van den 29sten Maart jl., dat blijkens nadere bekendmaking der *Russische Regering* de *lichttorens*, geplaatst op het eiland *Hochland*, dadelijk na voltooijing der onder handen zijnde werkzaamheden, verlicht zullen worden, namelijk: de *hoogste lichttoren* van *Hochland*, te beginnen met *den 1sten Julij* en de *nieuwe houten lichttoren*, op het *Zuidelijk uiteinde des eilands*, te beginnen met den *1sten Augustus van het loopende jaar*.

's Gravenhage, den 15den Mei 1861.

De Minister voornoemd,
W. J. C. H. v. KATTENDIJKE.

Lichttoren aan den Hoek van het IJ.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat tegen het *laatst dezer maand* zal worden aangevangen met de uitvoering van eenige werken tot herstelling en verbetering van den lichttoren aan den *Hoek van het IJ*, dat dien ten gevolge het bestaande licht, te rekenen van den *27sten Mei aanstaande*, tijdelijk gebluscht, en door een *hulplicht* zal vervangen worden.

's Gravenhage, den 14den Mei 1861.

De Minister voornoemd,
W. J. C. H. v. KATTENDIJKE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, ten vervolge van het *berigt aan zeevarenden*, voorkomende in de *Staats-courant* van den *27sten Februarij dezes jaars*, dat, blijkens bekendmaking van den Gouverneur der Kolonie *Suriname*, het *lichtschip*, liggende voor de monding der *rivier Suriname*, in de maand *April* jl. meer *binnenwaarts* verlegd is, en wel op de plaats der *2de ton*, in 16 voeten laagwater *springtij*; het lichtschip vertoont van *zonsondergang* tot *zonsopgang* een *helder vaststaand licht*, bij helder weder op een afstand van 2 1/2 Duitsche mijl zigtbaar;

dat te gelijker tijd eene *ton* meer *binnenwaarts* aan het *schulprif* tusschen de *oude Rifton* en *Braamspunt* is geplaatst.

De peilingen van de betonning en het lichtschip op *Braamspunt* benevens de diepten, zijn als volgt:

peiling van de (*Eivormige*) *Uiterton* op *Braamspunt*, Z. O. t. Z., en van de *Uiterton* op het *lichtschip Zuid*;

14 voeten *laagwater*, *kleigrond*.

Peiling van het *Lichtschip* op *Braamspunt*, Z. O. en van het *Lichtschip* op de 2de of *oude Rifton*, Z. t. O. 1/2 O;

16 voeten *laagwater*, *kleigrond*.

Peiling van de *2de ton* op *Braamspunt*, Z. O. t. O 1/4 O., en van de *2de* op de *1ste ton* (nieuw geplaatst aan het *Schulprif*) Z. O. 3/4 O.

18 voeten *laagwater kleigrond*.

Peiling van de *1ste ton* (nieuw geplaatst aan het *Schulprif*) op *Braamspunt*, Z. O. t. O. 1/2 O.;

18 voeten *laagwater*, *zachte kleigrond*.

Schepen, die den wil hebben de rivier van *Suriname* binnen te zeilen, worden opmerkzaam gemaakt, dat het *Lichtschip* ruim een *kwart* mijl regt *zuid* binnenwaarts van de *groote eivormige Uiterton* is geplaatst, in 16 voeten *laagwater*.

Schepen welke bij het binnen- of uitzeilen van de rivier willen ankeren, dienen zulks tusschen de *1ste* (nieuw geplaatste) en *2de ton* in den zoogenaamden *put* te doen, alwaar 18 voeten *laagwater* en *zachte grond* gevonden wordt.

's Gravenhage, den 28sten Mei 1861.

De Minister voornoemd,
W. J. C. H. v. KATTENDIJKE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Hannover.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat, blijkens eene bekendmaking der *Hannoversche Regering* betrekkelijk de scheepvaart op *Carolinenzijl* (*Carolinen Siel*), de *Noord-Westelijke* mon-

ding der *Harle* onbevaarbaar geworden is, en dien ten gevolge de betonning van dat vaarwater de navolgende veranderingen heeft ondergaan.

1°. de *buitenste* (*roode*) *ton* is op eene handpaaskalengte ten *Westen der Zoutkeet* te *Wangeroog* in $2^{1}/_{2}$ vadem diepte, bij laag water zoodanig gelegd, dat zij aan weêrszijden voorbij gevaren kan worden;

2°. *Zuid-Oostelijk* van bovengezegde buitenste ton ligt de daarop volgende *witte ton* in $1^{1}/_{2}$ vadem diepte;

3°. de beide *zwarte tonnen* liggen tegenover elkander, aan de zoogenaamde *Tabaksplaat*, de eerste (*onderste*) in $2^{1}/_{2}$ vadem diepte *Z. t. O.*, de andere in 7 vadem *Z. t. W.*

's Gravenhage, den 25sten Mei 1861.

De Minister voornoemd,
W. J. C. H. v. Kattendijke.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te Zutphen zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

het Eenjarig Onderhoud van de Werken en Beplantingen onder het beheer der Genie te Zutphen.

Deze Aanbesteding zal geschieden den 4den Junij 1861, des morgens ten 10 ure, in het Logement de Hollandsche Tuin te Zutphen, alwaar zes dagen te voren het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Zutphen.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te Naarden zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

het doen van belangrijke herstellingen aan Bruggen, onder het beheer der Genie te Naarden.

Deze Aanbesteding zal geschieden op Vrijdag den 31sten Mei 1861, des voormiddags ten elf ure, in het Amsterdamsche Veerhuis te Naarden, alwaar van den 25sten Mei te voren het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Naarden.

Gedrukte Bestekken zullen van den 26sten Mei 1861 bij den Opzigter van Fortificatien te Naarden voorwaardelijk verkrijgbaar zijn.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te 's Bosch zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

het Eenjarig Onderhoud van de Aarde-, Metsel- en Timmerwerken van het Fort Crevecoeur, het werk aan de Blaauwe Sluis en het Fort Nieuw St. Andries, onder het beheer der Genie te 's Bosch over $1861/_{62}$.

Deze Aanbesteding zal geschieden op Woensdag den 29sten Mei 1861, des morgens ten elf ure, in het Café Restaurant bij L. Cordens te 's Bosch, alwaar van den 24sten Mei het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen verkregen worden bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te 's Bosch.

Het gedrukte Bestek van dit Werk zal van den 24sten Mei 1861, bij de Heeren Lutkie en Cranenburg, Boekhandelaars te 's Bosch, voorwaardelijk verkrijgbaar zijn.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te Woudrichem zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

het éénjarig onderhoud der Metsel-, Timmer- en Aardewerken, onder het beheer der Genie te Woudrichem, over 1861—1862.

Deze Aanbesteding zal geschieden den 5den Junij 1861, des voormiddags ten elf ure, in het Zwarte Paard te Woudrichem, alwaar van den 29sten Mei het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Woudrichem.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

BEKENDMAKING.

De Burgemeester van Hazerswoude verwittigt de belanghebbenden, als een vervolg op de bekendmaking, voorkomende in de *Staats-courant* en in het *Dagblad van Zuidholland en 's Gravenhage* van den 22sten en in de *Leidsche Courant* van den 20sten Mei jl., betrekkelijk de onteigening van perceelen onder die Gemeente voor den aanleg van eenen Spoorweg van Leiden naar Woerden, dat de kadastrale stukken de eigenaren der perceelen aanwijzen, zoo als die bekend waren op het tijdstip, waarop de uittreksels uit de kadastrale Registers, blijkens de daarop gestelde dagteekening, zijn afgegeven.

Hazerswoude, den 25sten Mei 1861.

De Burgemeester voornoemd,
C. van der Vliess.

BEKENDMAKING.

Als een vervolg op de bekendmaking, opgenomen in de *Staats-courant* van den 22sten Mei jl., betrekkelijk de onteigening van perceelen in deze gemeente, voor den aanleg van een spoorweg van Leiden naar Woerden, worden de belanghebbenden alsnog verwittigd, dat de kadastrale stukken de eigenaren der perceelen aanwijzen, zoo als die bekend waren op het tijdstip, waarop de uittreksels uit de kadastrale registers, blijkens de daarop gestelde dagteekening, zijn afgegeven.

Koudekerk, den 25sten Mei 1861.

De Burgemeester van Koudekerk,
Bruynis.

*** Aan de Deelgenooten der Utrechtsche Algemeene Brandwaarborg-maatschappij, opgerigt in den jare 1811, voor Gebouwen, Meubelen, Koopmansgoederen enz., in Onderlingen Waarborg of tegen Vaste Premie, wordt berigt, dat de Rekening van den voordeeligen staat en steeds toenemenden bloei der Maatschappij, van heden af, gedurende ééne maand ter visie ligt op Maandag en Donderdag, des voormiddags van 9 tot 12 ure, ten Kantore van voormelde Maatschappij, letter A, n°. 61.

De Deelgenooten zijn gehouden hun bewijs van deelneming te vertoonen.

Utrecht, den 18den Mei 1861.

De Directeur,
J. C. Schuurman.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Bij notariële Acte, op den 24sten Mei 1861 te Rotter[dam ge]passeerd, is door de ondergeteekenden *Jan van Rede*, Par[ticulier], *Cornelis van Rede* en *Hendrik Pieter van Rede*, Kooplieden en Co[mmis]sionairs, allen wonende te Rotterdam, te zamen alhier in Vennoo[tschap] uitoefenende den koophandel in Granen, Zaden, Peulvruchten [en] hetgeen daartoe behoort, onder de Firma van *J. van Rede & [Zonen]* overeengekomen, dat, met afwijking van het daaromtrent bepa[alde in] het contract van Vennootschap, de teekening der Firma, te re[kenen] van af den 1sten Mei 1861, alleen aan de beide laatste ondergeteek[enden] zal verblijven en alzoo de eerst-ondergeteekende van dat tijdstip [de] teekening niet meer zal voeren.

Waarvan bekendmaking geschiedt ter voldoening aan Art. 31 va[n het] Wetboek van Koophandel.

J. van Rede.
C. van Rede.
H. P. van Rede.

*** Bij Acte, op den 18den Mei 1861 ten overstaan van [den] Notaris *Boerlage* te Uithoorn verleden, is de tusschen de onderge[tee]kenden *Lambert Ketjen*, Fabrikant te Amsterdam, en *August W[ilhelm] Mahlstede*, zonder beroep, te Uithoorn woonachtig, onder de Fi[rma] van *Ketjen & Mahlstede* te Uithoorn bestaan hebbende Vennootsch[ap], te rekenen van den 19den April 1861 af, ontbonden en gedissolvee[rd], met bepaling dat de liquidatie der openstaande zaken zal geschie[den] door den ondergeteekende *Lambert Ketjen.*

L. Ketjen.
A. W. Mahlstede.

*** Bij Acte, op den 18den Mei 1861 ten overstaan van [den] Notaris *Boerlage* te Uithoorn verleden, is tusschen de ondergeteeken[den] *Lambert Ketjen* en *Gerrit Willem Smits*, Fabrikanten, eerstgemelde [te] Amsterdam en laatstgenoemde te Utrecht woonachtig, aangegaan e[ene] Vennootschap tot het bereiden van Zwavelzure Soda en Zoutzuur, on[der] de Firma *Ketjen & Smits*, van welke Firma de beide Vennooten [de] teekening zullen voeren, doch uitsluitend voor zaken de Vennootsch[ap] betreffende, en niet tot het opnemen van gelden of het aangaan v[an] borgtogten en dergelijke, voor al hetwelk de handteekening van [de] beide Vennooten wordt vereischt.

De Vennootschap zal zijn gevestigd te Uithoorn, alwaar de Fabri[jk] zal worden uitgeoefend in de daartoe bestemde gebouwen, en is aa[n]vankelijk aangegaan voor den tijd van zes jaren, ingegaan den eerst[en] Mei 1861, maar zal geacht worden telkens stilzwijgend voor een jaar ve[r]lengd te zijn, wanneer dezelve niet zes maanden te voren door den e[en] der Vennooten aan den anderen zal zijn opgezegd.

L. Ketjen.
G. W. Smits.

*** De Curator in de onbeheerde Nalatenschap van den Heer *F. P. A. de Rochemont*, te Andelst overleden, voornemens zijnde de Rekening en Verantwoording van voorschreven Boedel af te leggen, roept te dien einde op alle belanghebbende Schuldeischers, om te compareren ten huize van den Kastelein *J. T. Erdkamp*, te Elst, op Donderdag den 27sten Junij 1861, des namiddags ten één ure; als wanneer tevens bij geen verzet de uitbetaling van de nog onvoldane vorderingen zooverre toereikend, zal plaats hebben.

Elst, den 25sten Mei 1861.

De Curator voornoemd,
C. P. Busch.

*** De Erfgename in de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen den Heer *Albertus van den Ham*, in leven gepensioneerd Visiteur en Societeithouder, gewoond hebbende te Arnhem, en aldaar op den 10den Januarij 1861 overleden, roept bij deze op de bekende en onbekende Schuldeischers dier Nalatenschap, om op Maandag den 10den Junij 1861, des voormiddags ten 10 ure, te verschijnen in het Logement het Zwijnshoofd, te Arnhem, ten einde aan hen dadelijk Rekening en Verantwoording worde afgelegd van het door de Erfgename gevoerde beheer, en bij goedkeuring dier Rekening hunne Schuldvorderingen worden voldaan, voor zooverre het bedrag der Nalatenschap toereikende zal zijn.

Namens de Erfgename,
C. F. Troost, *Notaris.*

TELEGRAPHISCHE BEURSBERIGTEN.

MAANDAG 27 MEI 1861.

Amsterdam.

	pCt.			
Nederl. Werkelijke Schuld	$2^{1}/_{2}$	63	$63^{1}/_{16}$	—
Dito dito	3	—	—	—
Dito dito	4	$98^{1}/_{2}$	$98^{9}/_{16}$	—
Handel-maatschappij		—	—	—
Spanje	$1^{3}/_{4}$	43	—	—
Binnenlandsche nieuwe	3	$48^{13}/_{16}$	—	—
Portugal, oude	3	$46^{13}/_{16}$	—	—
Rusland, oude	5	$102^{5}/_{8}$	—	—
Nieuwe	5	$101^{3}/_{8}$	—	—
Hope	4	$76^{7}/_{8}$	77	—
Stieglitz	4	—	—	—
Dito, 5de serie	5	$83^{3}/_{16}$	—	—
Dito, 6de serie	5	95	—	—
Leening 1860	$4^{1}/_{2}$	$89^{3}/_{8}$	—	—
Oostenrijk, Metalliek	5	$46^{5}/_{8}$	$46^{13}/_{16}$	[illegible]
Dito	$2^{1}/_{2}$	$24^{7}/_{16}$	[illegible]	—
Zilveren	5	$68^{3}/_{8}$	[illegible]	—
Nationalen	5	54	$54^{3}/_{4}$	[illegible]

Londen, Consols	$91^{3}/_{4}$	Antwerpen, Metalliek	[illegible]
Spanje	43	Spanje	[illegible]
Parijs, Fr. rente	69.40	Weenen, Metalliek	[illegible]
Spanje	49	Wissel Londen	[illegible]

Derde bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staats-courant* van
Dingsdag 28 Mei 1861, n°. 124.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 27sten Mei* 1861.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van heden is beraadslaagd over het wets-ontwerp aangaande de nieuwe regterlijke inrigting. Alvorens dit wets-ontwerp in behandeling werd genomen, heeft de heer Huydecoper van Maarsseveen verslag uitgebragt nopens een adres betreffende dit wets-ontwerp.

De heer Cost Jordens voerde het eerst het woord. Hij herinnerde hoe bij de grondwetsherziening eene verandering ten deze was beoogd met het doel om bezuiniging daar te stellen. Dit werd bewezen uit de geschiedenis der herziening; hij betreurde dat men niet tot vereenvoudiging was gekomen, en dat de Hooge Raad ook niet als hof van appèl voor de uitspraken in civile zaken was aangewezen. Dat was niet ongrondwettig, gelijk de Minister van Justitie vermeende; zoo doende had men eene derde instantie weggenomen, hetgeen tot onderscheiden voordeelen zou hebben geleid. De gronden des Ministers toetste hij daarop aan zijne eigene denkbeelden, en verklaarde zich daarmede niet te kunnen vereenigen; te minder daar het voorstel des Ministers tot het behoud eener derde instantie niet in het belang der twistvoerenden was, en ook niet noodig was tot het bereiken van het doel dat de Minister beoogde. Hij trad in bijzonderheden omtrent de beantwoording der vraag aangaande het al of niet wenschelijke van het bezit van een cassatiestelsel, en eindigde dit punt zijner rede met de opmerking, dat hij hierin meer eenvoudigheid had willen aan den dag gelegd zien, geloovende hij dat aldus even zeer minder kostbaar en omslagtig regt verkregen zou worden. Ten tweede sprak hij over het beginsel van art. 59 der wet, waarbij men van het bestaande was afgeweken. Tegen dat beginsel, het opdragen van alle strafzaken aan één collegie, meende hij dat vele bedenkingen in te brengen waren. Afscheiding ten deze achtte hij wenschelijk; de tegenwoordige inrigting gaf meer waarborgen. Ook was hij voor de niet appellabiliteit, komende hem in vele opzigten het appèl niet noodig voor ter bevordering eener goede beregting; bij kort en goed regt behoorde men alleen te zorgen voor eene goede behandeling. Deze beide punten behandeld hebbende, zeide hij verder niet te deelen in het gevoelen dat aan deze zaak een einde moest komen, en men ze aldus behoorde af te doen. Hoe goed de wet ook geredigeerd ware, vooral wat het onderdeel der kantongeregten betrof, speet het hem in groote mate belangrijke bedenkingen daartegen te hebben. Hij zou de inlichtingen des Ministers daarop afwachten.

De heer van Eysinga zeide uit pligtgevoel aan de beraadslaging deel te nemen. In het wets-ontwerp vond hij veel verdienstelijks, en daarom deed het hem leed het te moeten bestrijden, zoowel tegenover den Minister van Justitie als tegenover de zaak zelve. Zijne hoofdgrieven betroffen niet het oorspronkelijk voorstel des Ministers, maar in het bijzonder de daarin door de Tweede Kamer gebragte wijzigingen. Waren zijne hoofdgrieven ook voor anderen geldende, dan liep het ontwerp gevaar verworpen te worden; dit was voor de zaak zelve niet wenschelijk, als tot nieuw uitstel zullende leiden. Tot de behandeling zijner bezwaren overgaande, ging hij uit de Grondwet na, in welken geest de invoering eener nieuwe regterlijke inrigting bedoeld werd. Mindere kostbaarheid en omslag werd daarbij beoogd, alsmede een goede grondslag voor de verhouding der deelen tegenover elkander. Hij ging daarop na, of het wets-ontwerp aan dat drieledig doel beantwoordde. Wat de mindere kostbaarheid aanging, merkte hij op geen voorstander te zijn van onnoodige weelde, en daarom had hij gaarne regeling der attributen van het Hoog Militair Geregtshof mede in het wets-ontwerp opgenomen gezien, waardoor eene belangrijke bezuiniging zou zijn ontstaan. Hij kon zich niet vereenigen met de gronden door den Minister van Justitie opgegeven, ten betooge dat zoodanige regeling in dit wets-ontwerp niet te huis behoorde. Ten tweede behandelde hij het voorstel des Ministers omtrent de vereenvoudiging in de burgerlijke regtspleging. Hij geloofde dat daarvan niet te veel te verwachten was. Had hij echter alleen deze bezwaren, hij zou zich met de wet nog hebben kunnen vereenigen. Maar zijn hoofdbezwaar was voornamelijk gerigt tegen den grondslag van het wets-ontwerp met opzigt tot het appèl in strafzaken, zijnde hij tegen vermeerdering van instantien. Hij was van oordeel dat eene voorloopige instructie voldoende was voor een goed onderzoek en een bij meerderheid van stemmen uitgesproken vonnis waarborgen genoeg voor deugdelijkheid van regt opleverde. Wat de Minister van Justitie ten voordeele van zijn stelsel had aangevoerd kon hij niet beamen. Bij het aannemen van het stelsel van appèl moesten echter de onderdeelen der organisatie ingerigt zijn in goede verhouding tegenover elkander. En dit meende hij niet dat het geval was, vooral met opzigt tot de kantongeregten, en de uitbreiding der aan deze verleende regtsmagt, hetgeen hij nadeelig achtte. Die uitbreiding had kunnen opgewogen worden door het verleenen van de noodige waarborgen voor meerdere onafhankelijkheid. De in het wets-ontwerp aangegeven waarborgen waren zijns inziens niet voldoende. Het wets-ontwerp alzoo op niet juisten grondslag opgetrokken ziende, zou hij waarschijnlijk daartegen moeten stemmen.

De heer van Nispen van Pannerden wees op het gewigt en de moeijelijkheid dezer zaak, blijkbaar uit de omstandigheid dat het schriftelijk overleg voor deze Kamer vier maanden had geduurd; uit de langdurigheid der overwegingen in de Tweede Kamer, en het verschil van gevoelen onder deskundigen.

Daarop ging hij na het in het wets-ontwerp nedergelegde stelsel van appèl. Gewigtig waren de verklaringen des Ministers omtrent dit punt, met welke hij zich vereenigde: hij geloofde dat een wets-ontwerp waarin geen appèl voorkwam geenen ingang vinden zou. Hij erkende gaarne dat de voordragt in sommige punten onvolledig was, maar daarin zag hij geen bezwaar; vermits afzonderlijk geregeld kon worden wat nu naar sommiger oordeel ontbrak.

Met betrekking tot de regeling van de regtsbedeeling in burgerlijke zaken, herinnerde hij aan het bestaande, en trad in eenige bijzonderheden omtrent de vraag of het cassatiestelsel al dan niet moest behouden worden. De gevoelens daaromtrent waren verdeeld; wat hem betrof hij was, in verband met de bepalingen der Grondwet, en in overeenstemming met vroegere voorschriften, van oordeel dat nimmer getwijfeld was dat de Hooge Raad zou zijn hof van cassatie en niet hof van appèl, gelijk anderen verlangden. Hij geloofde dat de zin der bedoelde artikelen van de Grondwet niet veranderd was; uit de geschiedenis der grondwetsherziening was hem het tegendeel niet gebleken. Zoo de Grondwet nog vrijheid gaf, dan achtte hij zoodanige verandering niet wenschelijk en dit wel om meer dan ééne reden, met betrekking tot de beslissing van de daadzaken en de regtspunten. De Hooge Raad alzoo hof van cassatie zijnde, meende hij dat de onderdeelen van het ontwerp daarmede in overeenstemming waren; hij was gestemd voor het bestaan van eenige hoven, bij appèl moesten deze niet ontbreken. Vervolgens behandelde hij art. 82 van het wets-ontwerp met betrekking tot den zin te geven aan de aldaar voorkomende uitdrukkingen aangaande de regtsmagt van den Hoogen Raad tot vernietiging en buiten-werkingstelling van de vonnissen, arresten, handelingen en beschikkingen wegens verzuim van vormen, verkeerde toepassing of schending der wet enz. Aangaande de regtsmagt der hoven en regtbanken zeide hij te betreuren dat de laatste in sommige zaken slechts in ééne instantie zouden beslissen. De regtsmagt der kantonregters achtte hij te zeer uitgebreid; de quaestien omtrent het bezitregt behoorden niet door hen behandeld te worden. Maar bij het appèl dat nu voorgesteld werd, kon hij over dit bezwaar heenstappen. Ook dit appèl zou kunnen strekken tot waarborg van goede behandeling. De grief was geopperd dat de kostbaarheid der regtsbedeeling niet verminderen zou: bij hem was echter de vraag niet naar goedkoope maar naar goede, en spoedige afdoening; mindere kostbaarheid was echter onder het nu gedane voorstel mogelijk. Daarna behandelde hij het punt der regtspraak in strafzaken en zeide dat, vermits hij tegen de instelling eener jury was en het behoud van hoven goedkeurde, hij zich met de opdragt der beregting aan de regtbanken, met het behoud van appèl vereenigen konde. Bezwaren zag hij daarin niet, ook niet bij de behandeling van zware misdaden. Alhoewel hij lang had geweifeld, had hij echter de overtuiging verkregen, dat hij het hier voorgestelde beginsel kon aannemen.

Hij betreurde echter dat in mindere zaken niet het middel van appèl was toegelaten. Ook deed het hem leed dat met betrekking tot de regtspraak der kantongeregten voor een deel naar de wet van 1854 werd verwezen. Deze laatste zou echter later van zelf herzien, en alsdan ook dat deel der regtspraak daarbij geregeld kunnen worden. Over het algemeen kon hij zich vereenigen met het stelsel aangaande het openbaar ministerie zoo als dit voorgedragen was; het bij hem en anderen bestaande bezwaar omtrent de officieren van justitie bij de regtbanken en kantongeregten zou bij de te verwachten aanvullingswet opgeheven kunnen worden. Ten slotte beantwoordde hij de vraag wat beter was, geheele verandering van het bestaande, of zuivering voor het tegenwoordige: het laatste kwam hem het verkieslijkste voor, en daar het wets-ontwerp, waaraan de Eerste Kamer geene wijziging kon toebrengen uit den aard harer instelling, aan de laatste voorwaarde in vele opzigten voldeed, achtte hij het wenschelijk het aan te nemen ten einde aldus aan de bepaling van art. 5 der additionele artikelen van de Grondwet te voldoen, en te voorkomen dat, bij afstemming, niet later andere bepalingen wierden voorgedragen, waarmede hij zich niet zou kunnen vereenigen.

De heer Fransen van de Putte deed alle hulde aan den Minister van Justitie, die de eerste was, die in staat was geweest dit wets-ontwerp in deze Kamer te doen behandelen. Algemeen werd de vervulling van het voorschrift der Grondwet verlangd; maar de vraag was, of het wets-ontwerp aan het doel der Grondwet beantwoordde; of het alle volledigheid bezat, en of aan alle regtscollegien, in verband met eene deugdelijke regtspraak, een hun passende werkkring was opgedragen. Met betrekking tot het eerste ging hij na, wat bij de grondwetsherziening was geschied; uit een en ander was hem gebleken, dat de bedoeling is geweest tot besparing van uitgaven te komen, zoo voor den Staat als voor de regtzoekenden. Wanneer de mogelijkheid daartoe niet had bestaan, dan zou men zich in dien tijd daaromtrent niet stellig uitgelaten hebben. Bezuiniging en vereenvoudiging moesten alzoo de hoofdvereischten in de wet op de regterlijke inrigting wezen. Thans werd echter door den Minister betoogd dat die punten als van ondergeschikten aard te beschouwen waren. Aan de Grondwet was men gebonden, en wanneer de voordragt daarmede streed, was zij niet aanneembaar; hij herinnerde, wat ten dezen opzigte zoo in het Verslag als in de Memorie van Beantwoording was vermeld, waarbij was uitgekomen dat er verschil van opvatting omtrent de bedoeling der Grondwet bestond. De opmerkingen aangaande de bezuiniging betroffen ook de quaestie der vereenvoudiging, die betreffende de hoven vond hij niet gelukkig; was het eene proeve, hoe lang zou deze moeten duren? Dezen grondslag vond hij verkeerd. Beter had hij dan geoordeeld òf de opheffing van alle hoven òf de instelling eener vierschaar uit de regtbanken in de hoofdplaats: het nu voorgedragen stelsel kwam hem zeer gebrekkig voor. Hij herinnerde wat vroeger bij de behandeling der vraag over de vermindering der hoven was voorgevallen. Ook hierin was in het wets-ontwerp geene vereenvoudiging volgens het doel der Grondwet, waaraan de wetgever gebonden was. Hij onderzocht ten tweede of het voorstel volledig was. Hij trad hierbij in een onderzoek der antwoorden van den Minister van Justitie op de deswege door de Kamer gemaakte aanmerkingen met betrekking tot de toepassing der wet die in het ontwerp niet werd geregeld, gelijk aanvankelijk was gedaan, en zeide te meenen dat de regeling der beginselen en der gevolgen in één geheel moesten zijn opgenomen. De toevallige splitsing hier ontstaan lag zijns inziens niet in de bedoeling der Grondwet; de zamenstelling der regterlijke inrigting bij deelen was naar zijn gevoelen even verkeerd als het plan omtrent den bouw van eenig schip, waarbij men niet in aanmerking nam de wijze waarop het zou worden in beweging gebragt. Ten derde onderzocht hij of aan de kategorien der regterlijke collegien een gelijk standpunt werd aangewezen in betrekking tot hunne onafhankelijkheid en het belang der regtzoekenden. Hieromtrent trad hij alleen in een onderzoek van dat deel der wet betreffende den kantonregter. Hij vond daarin onderscheidene bepalingen die onzekerheid aan den toestand van den kantonregter gaven, en tevens aan de belanghebbenden weinig zekerheid verschaften, daar de noodige waarborgen voor eene goede regtsbedeeling ontbraken. Ook was de onafhankelijkheid van den kantonregter niet verzekerd door zijne herbenoeming om de vijf jaren, gelijk door eene wijziging in het ontwerp bij de Tweede Kamer geschiedt.

Die bepaling streed nu, zijns inziens, geheel en al met de overige beginselen van het wets-ontwerp, en met het voorschrift van art. 163 der Grondwet. Verder verklaarde hij, zich niet te kunnen vereenigen met de artt. 26, 31, 50, 53 en 54 van het wets-ontwerp. Ten slotte

deed hij uitkomen dat zijne bedenkingen voornamelijk berustten op de Grondwet, en dat, naar zijn gevoelen, men zich daarvan niet mogt verwijderen. Bezuinigingen achtte hij ook in dit opzigt hoogst noodig, en zulks in verband met de gebeurtenissen van den laatsten tijd. Over den grondwettigen strijd vermogt hij niet heen te stappen; hopende hij dat de Minister van Justitie bij de verwerping van het ontwerp, een ander zou indienen meer overeenkomstig de verlangens van velen.

De heer Tonckens zeide te behooren tot hen die betreurden dat in het wets-ontwerp de meest gewigtige bestanddeelen ontbraken. Zijne hoofdbezwaren tegen het wets-ontwerp bestonden vooral: 1°. in de wijze van inrigting van het openbaar ministerie bij de kantongeregten, eene inrigting die hij meende dat in ver afgelegen kantons niet tot stand zou komen; 2°. in de niet aanstelling van den kantonregter voor het leven en zulks in verband met het eerste punt; 3°. in het appèl in strafzaken, waarin hij geenen waarborg zag voor den belanghebbende, maar vernedering voor den regter: gaarne zag hij ook het appèl in burgerlijke zaken afgeschaft; 4°. in het behoud van vijf hoven van appèl; dat getal was of te weinig of te veel; twee zouden voldoende kunnen zijn, als men zich toch van de hoofdplaats verwijderen zou; en zulks bij het gemak der middelen van communicatie. Met het aangeboden cassatie-stelsel kon hij zich wel vereenigen: de Hooge Raad moest blijven gelijk die nu was. Ten slotte zeide hij bedenking te hebben tegen den inhoud van art. 88 der overgangsbepalingen; meenende hij dat men onbillijk zou handelen door aan de regterlijke leden en ambtenaren, bij de invoering dezer wet uitvallende, slechts twee derde van hunne bezoldiging aan wachtgeld uit te keeren. Wierd de wet aangenomen dan hoopt hij dat de Minister gelukkig zou wezen in het ontwerpen der aanvullingswet, gevende hij hierbij eenige wenschen op, waarop hij hoopte dat de Minister zijne aandacht vestigen zou. Wierd de wet niet aangenomen, dan wenschte hij dat de Minister den moed niet zou laten vallen, maar voortgaan te beproeven een nieuw ontwerp in te dienen.

De beraadslaging is niet afgeloopen maar zal morgen worden voortgezet.

De Commissien van Rapporteurs hebben hare verslagen uitgebragt omtrent de wets-ontwerpen aangaande de quaestie der aardhaling en omtrent de landverhuizers, zullende die op aanstaanden Woensdag, na afdoening der aan de orde gestelde onderwerpen, behandeld worden.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.